

ЖОРЖ САНД

PIKKU

FADETTE

Жорж Санд
Pikku Fadette

«Public Domain»

Санд Ж.

Pikku Fadette / Ж. Санд — «Public Domain»,

Содержание

GEORGE SAND	5
I	8
II	11
III	15
IV	17
V	18
VI	19
VII	21
VIII	24
Конец ознакомительного фрагмента.	27

George Sand

Pikku Fadette Kyläkertomus

GEORGE SAND

Viime heinäkuun 5:s päivä (1904) oli merkkipäivä koko kirjalliselle maailmalle. Silloin nim. oli kulunut 100 vuotta sen naisen syntymästä, joka käytti yllämainittua miehen nimeä kirjailijanimenään – nimeä, joka on tunnettu kaikissa maissa ja joka epäilemättä on säilyvä sukupolvesta sukupolveen kaikkien aikojen kuuluisimpien kirjailijanimien joukossa.

Tämä nainen, omalta nimeltään *Amandine Aurore Lucie Dupin*, syntyi Pariisissa 1804. Vanhempien avioliitto oli onneton. Isä oli vanhaan ylhäiseen porvarisukuun kuuluva upseeri, äiti halpasyntyinen rahvaannainen, lahjoiltaan heikko, luonteeltaan seikkailuhaluinen. Tyttö peri molemmilta: isältään lahjakkuutensa ja kirjailijataipumuksensa, äidiltään runsaan annoksen oikeata rahvaanverta, jolla sittemmin oli niin suuri merkitys hänen kirjallisessa toiminnassaan.

Aikaisemmat lapsuusvuotensa vietti pieni Aurore tässä sekasointuisessa kodissa, mutta joutui isänsä kuoleman jälkeen isoäitinsä luo Nohant nimiselle maatilalle, jossa eli aina 18: een ikävuoteensa saakka. Tämä aika oli hänen kehitykselleen kaikin puolin suuriarvoinen. Isoäiti oli sivistynyt, valistusajan rientoja harrastava nainen, vaikuttaen tuntuvasti nuoren tytön herkkään mieleen. Opillisesta puolesta piti huolta erikoinen opettaja, jonka työtä täydensi 3-vuotinen kurssi luostarikoulussa ja isoäidin suuri kirjasto. Kaikkein tärkeintä kuitenkin oli se, että hän täällä tutustui perinpohjin luontoon ja kansan elämään. Hänellä oli avoin silmä kaikelle, mitä ympärillään tapahtui, ja hänen suonissaan pulppusi tuo voimakas rahvaanveren pisara, joka sai hänen kiintymään kansaan ja erikoisella mielihartaudella tutustumaan sen elämään ja sielunliikunnoihin. Näistä ajoista hän sitte myöhemmässä kirjailijatoimessaan ammensikin suurimmat ja puhtaimmat vaikuttimensa.

Isoäidin kuolema v. 1822 tempasi nuoren Auroren irti tästä onnellisesta maalais-maaperästä, siirtäen hänet äitinsä luo Pariisiin. Mutta äiti ja tytärpä eivät sopineetkaan yksin, eikä kulunut monta kuukautta ennenkuin tästä 18-vuotiaasta työstä tuli rouva *Dudevand*. Avioliitto solmittiin miltei leikiten, mutta jatko oli kaikkea muuta kuin leikkiä. Toisella puolella lahjoiltaan keskinkertainen upseerikasvatuksen saanut aatelismies, luonteeltaan raa'ahko ja aatteellisia harrastuksia vailla – toisella puolella nuori, tulinen, nerokas nainen, joka vaati elämältä ja tahtoi elämälle antaa. Sakea olut ja kuohuva viini eivät sopineet yhteen, tasapainoa ei syntynyt; välit kävivät riitaisiksi, mies alkoi juoda ja elostella muiden naisten kanssa – toverina nuoren aviovaimon avioton veli. Kaiken tämän onnen-orpouden ja viheliäisyyden keskellä elää kituutti nuori vaimo vuodesta vuoteen, ainoana lohdutuksenaan avioliitosta syntyneet lapsensa, poika ja tyttö. Vihdoin tämän 9 vuotta kestäneen avioliiton ulkoisetkin siteet katkesivat v. 1831, mies ja vaimo menivät eroon asumaan – ja siihen päättyi Auroren elämän ensimmäinen ajanjakso, n.s. *porvarillinen aika*.

Seuraavaa on sanottu hänen *seikkailu-aikakaudekseen*. Se alkoi siten, että nuori rouva siirtyi Pariisiin, mieli täynnä kärsimystensä tuntoa, onnenkaipuuta ja vapaudenhalua – lapset jäivät toistaiseksi isän luo maalle. Hän päätti ruveta kirjailijaksi ja kirjotti ensi työökseen tunnetun kirjailijan *Jules Sandeau'n* kanssa "Rose et Blanche" nimisen romaanin sekä yhtä rintaa sanomalehti "Figarohon". Mutta jo seuraavana vuonna hän esiintyi yksinään sillä nimellä, jolla jälkimaailma hänet varsinaisesti tuntee – *George Sandin* nimellä. Se oli romaani "Indiana", joka teki hänet heti kuuluisaksi, ja sitä seurasi yhtämyötä uusia: "Valentine", "Lélia" y.m., jolla viimeainitulla hän jo voitti eurooppalaisen maineen. Ne kaikki pulppusivat hänen omasta elämästään, väkevinä ja mukaansa tempaavina kuin keväinen koski. Ne olivat syvästi loukatun, kärsivän naisen hätä- ja vapautushuutoja – naisen oikeuksien, sydämen oikeuksien ja vapaan rakkauden puolesta yhteiskunnan sovinnaisia tapoja ja avioliiton useinkin puristavia ja kuolettavia kahleita vastaan. Hänen mielestään

rakkaus oli Jumalan ääni ihmisessä, syvä ja voimakas synnynnäinen intohimo, joka vain vapaan antautumisen pohjalla voi tehdä ihmisen onnelliseksi – ja onneen oli ihminen oikeutettu! Hänen tarkoituksensa siis oli suuri ja puhdas, ja hän puhui sen puolesta kärsineiden ja vertavuotavien sydämien elämäkokemusten valtavalla voimalla. Mutta samaan aikaan hän itse antoi omalla elämällään paljon puheen ja moitteen aihetta. Jo ensimmäiseen työtoveriinsa Jules Sandeau'hon hän oli rakkaussuhteessa; sitte hän rakastui intohimoisesti kuuluisaan kirjailijaan Alfr. Musset'iin, mikä rakkaus alkoi suurella ilolla, mutta loppui suureen suruun. Sen jälkeen hän kiintyi erääseen italialaiseen lääkäriin Pagelloon, sitte sellaisiin kuuluisuuksiin kuin runoilija Prosper Mérimée sekä säveltäjät Liszt ja Chopin, jonka viimeksimainitun kanssa hän eli yhdessä kokonaista 8 vuotta. Tämä oli hänen onnetonta seikkailuaikaansa, josta hän on itse tunnustanut ettei hän kenenkään kanssa löytänyt sitä suurta ja kokonaista lemмен onnea, jota hän niin palavasti etsi. Koko aikana hän kuitenkin hoiti ja kasvatti lapsiaan niinkuin hellä äiti ainakin, ja hänen eronsa Chopinin kanssa tapahtui siten, että poikansa *Maurice* mieheksi kasvettuaan ei jaksanut sietää äitinsä suhdetta tähän mieheen, vaan George Sandin täytyi valita poikansa ja rakastajan rakkauden välillä, ja hän valitsi – pojan rakkauden.

Näiden repivien elämäkokemusten pohjalta kumpusi romaani toisensa perään hänen vireästä kynästään. Eikä hän kirjottanut yksistään omia kokemuksiaan, vaan yhtä paljon niiden lukuisten etevien henkilöiden vaikutuksen alaisena, joiden kanssa hän joutui tekemisiin – hän oli kuin kaiku, joka toi eri äänet vahvistettuina kuuluviin. Niinpä hän, jouduttuaan sosialistien tuttavuuteen, kirjotti toisena seikkailu-vuosikymmenenään etupäässä yhteiskunnallisia romaaneja, joissa hän esitti puseropukuisia talonpoikia ja käsityöläisiä, julistaen veljeyden ja tasa-arvoisuuden aatteita. Yksityiset henkilöt ja niiden kärsimykset saivat jäädä syrjään, kun hän nyt käsitteli kokonaisten kansanluokkien elämän ja onnen ehtoja, ollen tuon meidän aikanamme niin suurimerkityksellisen *yhteiskuntaromaanin* ensimmäinen tienraivaaja.

Tätä aikajaksoa seuraa George Sandin elämässä lyhyt aikakausi, jota voimme sanoa hänen *valtiolliseksi aikakaudekseen*. V. 1848 puhkesi Ranskassa n.s. "helmikuun vallankumous". Antaessaan vastamainituissa yhteiskuntaromaaneissaan sosialistien aatteille kuuluvuutta ja kantavuutta, oli George Sand osaltaan ollut muiden mukana tätä vallankumousta valmistamassa. Luonnollista oli että hän, jonka mielilause oli että "tasavalta on paras perhe, kansa paras ystävä", oli vallankumouksen puhjetessa mukana. Hän kirjotti ututterasti väliaikaisen hallituksen lehteen "Bulletin de la République", jopa perusti omasta puolestaan kansanvaltaisen viikkolehden, muusta puhumatta. Mutta kun vallankumous, josta hän oli niin suuria toivonut kansansa ja koko ihmiskunnan tosi hyväksi, päättyi veriseen kesäkuun kapinaan, vetäytyi George Sand masentuneena rakkaaseen Nohantiinsa. Hän oli tosin vielä kirjevaihdossa vallankumousmiesten kanssa aina 1855: een, mutta kun se kansa, joka vallankumouksen kautta pyrki tasavallaksi, jo 1852 suuteli nöyrästi Napoleon III: n kunnianhimoista keisarisapelia, niin ymmärtää sanomatta miten musertavasti sellaisen lopputuloksen täytyi vaikuttaa George Sandiin.

Vallankumous hänet siis tavallaan karkotti nuoruudenaikansa rakkaaseen Nohantiin. Ja siellä hänessä heräsivät voimakkaina eloon nuoruudenajan muistot ja kokemukset rahvaan keskuudessa – heräsivät ja pulppusivat paperille monina ihanina *kyläkertomuksina*: "La petite Fadette", "François le Champi", "Les Maîtres Sonneurs" y.m., joista ensinmainittu, mestarillisin kaikista, nyt ilmestyy suomeksi. Näillä kertomuksilla hän vallotti *koko* Ranskan kansan, ja ne ovat juuri ne, jotka epäilemättä kantavat hänen nimeänsä kauvimmin jälkimaailmaankin. Niissä hän ei ole enää tultasäihkyvä, taisteleva nainen, eikä intoileva sosialististen aatteiden ja teorioiden julistaja, vaan paljon kokenut, malttunut ja vakaantunut, miltei äidillinen vaimo, joka kirjottaa niin lämpimästi ja yksinkertaisen kauniisti, että sitä lukee ihastuksella kaikkien maiden syvät rivit. Ja ne siveelliset aatteet, joita hän näissä kertomuksissaan ajaa, tapaavat vastakaikunsa kaikkien maiden ja kaikkien aikojen rahvaan sydämessä – ne ovat koko maailman yhteistä omaisuutta.

Mainitsimme näissä kyläkertomuksissa ilmenevän äidillisen piirteen. Se tuleekin hänessä tästä lähtien yhä voimakkaammaksi ja kirkkaammaksi, niin että hänen viimeistä kahtakymmentä

elinvuottaan onkin sanottu hänen *äidilliseksi aikakaudekseen*. Hän asuu yhä edelleen rakkaassa Nohantissaan, ja kirjottaa yhä edelleen pari kolme teosta vuodessa, romaaneja ja näytelmiä, jopa viime aikoinaan lastenkertomuksiakin. Se on tämä paljon kokenut, lämminsydäminen äiti ja vanhus, joka nyt puhuu viisaan tyyneydellä, mutta jonka mielikuvitus on vielä yhtä eloisa ja luonne yhtä verevä kuin nuorempinakin päivinään. Hän elää "tyynen ja onnellisen vanhuuden päiviä", niinkuin hän itse sanoo. Poikansa ja tyttärensä ovat menneet naimisiin, ja elämä lasten ja lastenlasten keskuudessa valaa hänen viimeisiin vuosiinsa kauneutta ja onnea (sivumennen olkoon mainittu, että pojallakin oli kirjallisia lahjoja, hän m.m. julkaisi äitinsä kanssa kokoelman kansansatuja). Hänen luonaan käy Ranskan kuuluisimmat kirjailijat ja älyniekat vieraisilla, hän on viimeisiin saakka terve ja työkykyinen, paljon hälyä herättäneet seikkailuvuodet ovat unohtuneet ja hän kuolee v. 1876 kansansa ihailemana rauhallisessa Nohantissaan lähes 72 vuoden vanhana.

George Sand oli tuottelias, sillä hänen sydämensä pysyi aina nuorena ja mielikuvituksensa pirteänä, ja hän kirjotti helposti – viimeisinä aikoinaan hän ei edes lukenut läpi kirjottamaansa, vaan lähetti sen sellaisenaan painoon. Siksipä hänen kynästään onkin lähtenyt kaikkiaan toistasataa teosta. Hänen tuotteensa eivät niinmuodoin ole hiotun hiottuja, mutta ne ovat aina lyyrillisen lennokkaita, kaunopuheisia ja mukaansa tempaavia; tyyli on yksinkertainen, mutta varma ja sopusuhtainen suuren kertojan tyyli. Jotkut ovat sanoneet että hän liiaksi kaunisteli ja ihannoitsi, mutta toiset väittävät sitä erehdykseksi ja että tuskin kukaan on kuvannut Ranskan kansaa uskollisemmasti ja koristelemattomammasti kuin hän – se on vain tuo hänen lämmin, lennukas kirjatustapansa, joka valaa kaikkeen runollista hohdettaan. Eikä sovi unohtaa että hän oli romantikko, ja sellaisena hän epäilemättä liikkuu todellisuuden maakamaralla uskollisemmin kuin useimmat muut sen suunnan edustajista.

Jotkut ovat tahtoneet julistaa George Sandin pannaan noiden hänen vapaata rakkautta vaativien aikaisempien teostensa ja omien lemmenseikkailujensa vuoksi. Se on sokeata ahdasmielisyyttä, sillä jokaisen rehellisen ihmisen täytyy tunnustaa että hän silloinkin etsi totuutta ja onnen syntysanoja, että nuo vuodet olivat hänen puhdistavia kiirastulivuosiaan ja että hän koko elämänsä ajan taisteli kaikkea kehnoa, väärää ja kahlehtivaa vastaan, päämääränään koko ihmiskunnan kohoominen ja menestys, kaikkien sen jäsenten sekä yksityisen että yhteiskunnallisen elämän onnen-ehdot. Elämä ja taistelu sellaisen päämäärän eteen on kokonaisuudessaan suuri ja jalo elämä, jonka edessä pikkuseikat häipyvät kuin kedon epätasaisuudet rehevän, tähtkivän laihon alle.

I

Isä Barbeau, la Cossen kylässä, oli varakas mies – muuten häntä ei olisi kunnallishallinnon jäseneksi valittukaan. Hänellä oli kaksi peltoa, jotka antoivat perheelle elatuksen, jopa rahaistakin rahaa kirstunpohjaan kartuttivat. Niityistään hän korjasi kukkuraiset kuormat heinää, ja lukuunottamatta pitkin joenvartta kasvavaa, joka oli hiukan saraheinän sekaista, ei juuri parempaa rehua saatu koko seutukunnalla – se oli yleisesti tunnettu asia.

Ukko Barbeaun tiilikattoinen, hyvin rakennettu talo sijaitsi aukealla paikalla kukkulan rinteellä, antoisan vihannestarhan ja kahden tynnyrinalan suuruisen viinitarhan ympäröimänä. Vielä oli riihen takana kaunis hedelmäpuutarha, joka kasvoi runsaasti luumuja, kirsikoita, päärynöitä ja pihlajanmarjoja, ja sen laitamalla rehottavat pähkinäpuut olivat koko paikkakunnan vanhimmat ja suurimmat.

Ukko Barbeau oli rehti, hyväsydäminen mies, erittäin hellä perheelleen eikä suinkaan nurja naapureitaan ja pitäjäläisiäänkään kohtaan.

Hänellä oli jo kolme lasta, kun äiti Barbeau, joka nähtävästi arveli että heillä oli varaa elättää niitä vaikka viisikin ja joka halusi kiirehtiä, koska hänelle alkoi jo ikää karttua, sai päähänsä lahjottaa miehelleen yhtäkaa kaksi reimaa poikaa. Ja kun uudet tulokkaat olivat siinä määrässä samannäköisiä, että niitä tuskin saattoi toisistaan erottaa, huomasi jokainen heti ensi silmäyksellä että ne olivat kaksosia.

Sagette-muori, joka otti ne ihmisten ilmoille tullessaan esiliinaansa, piirsi ensiksisyntyneen käsivarteen neulalla pienen ristin, sillä, sanoi hän, joku nauhanpätkä tai kaulavitja voi hävitä ja koko esikoisoikeus siten mennä hukkaan. Kun lapsi kasvaa suuremmaksi, pakisi eukko, on häneen pantava sellainen merkki, joka ei lähde milloinkaan. Ja niin tehtiinkin. Vanhempi sai nimekseen Sylvain, mikä pian muuttui Sylvinetiksi, jotta hänet erotettaisiin vanhemmasta samannimisestä veljestään, joka oli ollut hänen kummina; toinen ristittiin Landryksi, minkä nimen hän sai pitää semmoisenaan, koska setäänsä, jonka mukaan hän oli nimensä saanut, aina pikku pojasta asti oli sanottu Landricheksi.

Ukko Barbeau hiukan hämmästyi, kun hän torilta palatessaan näki kehdoissa kaksi pientä päätä. "Katsoppas!" virkkoi hän; "tuo kehto on aivan liian pieni, minun täytyy sitä huomenna suurentaa." Hänessä näet oli hiukan puusepän vikaa, niin että vaikkei ollutkaan milloinkaan saanut mitään oppia nikartelutaidossa, hän oli sentään itse tehnyt puolet huonekaluistaan. Ukko ei sen enempää ihmetellyt, menihän vaan vaimonsa luokse ja ojensi hänelle täyteisen lasin lämmitettyä viiniä, mikä suuresti virkisti sairasta. – "Sinä hommailet niin uutterasti, eukkoseni", sanoi hän, "että pitääpä minunkin ruveta tässä hiukan puuhiani terästäämään. Meillä on nyt kaksi suuta lisää, joita emme suinkaan olisi välttämättä tarvinneet; se on minulle muistutukseksi että isken tanakammin maankamaraan. Ole huoletta, minä kyllä isken aivan hartiainkin takaa; mutta pidähän sentään varasi ettet lahjota minulle ensi kerralla kolmea yhtäkaa, sillä se olisi jo melkein liikaa."

Barbeaun muori pirahti itkuun, ja se koski kovasti miehen mieleen. "No", sanoi hän; "älähän nyt turhia tillittele, muoriseni! En sitä moittiakseni sanonut, vaan päinvastoin kiittääkseni. Pojat ovat kauniita ja hyvin kehittyneitä, niissä ei ole mitään ruumiinvikaa, ja siitä saatamme olla iloisia."

"Oi", sanoi vaimo, "tiedän kyllä ettet sinä, Barbeau, minua pahoin moitikkaan; mutta minä suren, kun olen kuullut sanottavan ettei mikään ole niin vaikeata ja tarkkaa kuin kaksoisten kasvattaminen. Ne ovat toisilleen alituisiksi haitaksi, niin että tavallisesti toisen täytyy kuihtua, jotta toinen viihtyisi."

"Vai niin", virkkoi mies; "onko asia sillä lailla? Minä puolestani en ole milloinkaan ennen nähnyt kaksosia – eihän sellaisia niin usein näe. Mutta Sagette-muori kai tuntee ne asiat hyvästi ja voi meitä neuvoa."

Kun Sagette-muorin mieltä kysyttiin, vastasi tämä: "Uskokaa minua, teidän kaksosenne kyllä jäävät eloon ja edistyvät eivätkä tule sairastamaan enemmän kuin muutkaan lapset. Olen jo

viisikymmentä vuotta hoitanut kättilöntointia ja olen nähnyt kaikkien pitäjän lapsien syntyvän, elävän tai kuolevan. Eivät nämät siis ole ensimmäiset kaksosetkaan. Samannäköisyys ei ensiksikään vaikuta mitään heidän terveyteensä. On sellaisia, jotka eivät ole enemmän toistensa näköisiä kuin te ja minä, ja useasti kuitenkin sattuu että toinen on voimakas ja toinen heikko, joten toinen jää eloon ja toinen kuolee. Mutta katselkaapas noita lapsia! Ne ovat molemmat yhtä kauniita ja yhtä kehittyneitä, aivan kuin kumpikin olisi perheen ainokainen. Ne eivät ole olleet toisilleen haitaksi äitinsä kohdussa; ne ovat tulleet maailmaan tuottamatta hänelle tavallista suurempia tuskia ja itse mitään erikoisempaa kärsimättä. Ne ovat kauniit kuin kaksi enkeliä, eivätkä suinkaan aijo kuolla. Rauhottukaa siis, äiti Barbeau; saatte niistä vielä paljon iloa, kun näette niiden kasvavan, ja jos kehitys jatkuu samaan suuntaan, niin ei heitä voi enää toisistaan erottaa muut kuin te ja ne, jotka heidät näkevät joka päivä, sillä en ole milloinkaan nähnyt toista niin samannäköistä kaksoisparia. Nehän ovat aivan kuin kaksi vasta munasta puikahtanutta peltokanan poikasta, niin suloiset ja niin toistensa näköiset, ettei kukaan muu kuin peltokanamuori itse voi niitä toisistaan tuntea."

"No niin, käyhän se laatuun", sanoi ukko Barbeau korvallistaan raappien. "Mutta olen kuullut sanottavan kaksoisten kiintyvän niin toisiinsa, etteivät ne erotettuina enää jaksa elääkään, vaan ainakin toinen lopulta kuolee suruun ja ikävään."

"Sekin on totta", sanoi Sagette-muori; "mutta kuulkaahan nyt, mitä vanha kokenut vaimo teille sanoo. Älkää unohtako neuvojani, sillä kun lapsenne ovat ennättäneet siihen ikään, että joutuvat teistä eroon, silloin ei minua enää ole maailmassa. Pitäkää varalla siitä lähtien, kun kaksoiset rupeavat ympäristöään tarkastamaan, ettette anna heidän olla alati yhdessä. Ottakaa toinen mukanaan ulkotöihin ja jättäkää toinen kotiin. Kun toinen menee onkimaan, lähteköön toinen metsästäämään; toisen kaitessa lampaita vartioikoon toinen härkiä laitumella; kun annatte toiselle viiniä, antakaa toiselle lasi vettä, ja päinvastoin. Älkää nuhdelko tai rangaisko molempia yhtäikaa, älkää pukeko heitä samalla tavalla; kun toinen saa hatun, antakaa toiselle lakki, ja varokaa varsinkin ettette teetä molemmille puseroita samasta sinisestä kankaasta. Kaiken kaikkineen, teidän tulee käyttää kaikkia mahdollisia keinoja estääksenne heitä liittymästä liian läheisesti toisiinsa ja tottumasta liiaksi toistensa seuraan. Pelkään pahoin että annatte näiden neuvojeni mennä korvasta sisään ja toisesta ulos, mutta jos ette niitä seuraa, saatte vielä kerran katkerasti katua."

Sagette-muori puhui hyvin ja hänen sanojansa uskottiin. Luvattiin seurata hänen neuvojaan ja eukko sai ennen lähtöään kauniin lahjan. Ja kun hän oli vakavasti varottanut ettei kaksoisia ruokittaisi samalla maidolla, ruvettiin kiireesti etsimään imettäjää.

Mutta sellaista ei ollut niiltä seuduista saatavissa. Barbeaun muori, joka ei ollut odottanut kahta lasta ja joka itse oli imettänyt kaikki muut lapsensa, ei ollut ryhtynyt etukäteen mihinkään sensuuntaisiin kuulusteluihin. Isä Barbeaun itsensä täytyi lähteä liikkeelle imettäjää hakemaan, ja kun äiti ei voinut antaa pienokaistensa nähdä silleikää nälkää, imetti hän itse molempia.

Meidän seudun rahvas ei tee yhdessä kädenkäänteessä päätöksiään, ja rikaskin tinkii aina mielellään jonkun verran. Barbeaun väellä tiedettiin olevan varoja ja arveltiin että äiti, joka ei enää ollut kukoistus-ijässään, ei kauvankaan jaksaisi rasittumatta imettää molempia lapsia. Kaikki imettäjät, jotka isä Barbeau sai käsiinsä, pyysivät häneltä 18 livreä kuussa, ei enempää eikä vähempää kuin herrasmieheltä konsanaan.

Ukko Barbeau ei tahtonut maksaa kuin 12 tai 15 livreä, koska se oli hänen mielestään kylliksi talonpoikaisissa oloissa. Hän kuulusteli ja kyseli joka taholta, mutta sopimusta vaan ei syntynyt. Asia ei muuten ollut niin varsin kiireellinenkään; kaksi niin pientä lasta eivät voineet juuri äitiään uuvuttaa, ja ne olivat niin terveitä, niin hiljaisia ja tyytyväisiä molemmat, etteivät tuottaneet sen enempiä vaivoja kuin jos talossa olisi ollut yksi ainoa lapsi. Kun toinen nukkui, nukkui toinenkin. Isä oli laittanut kehdon kuntoon, ja kun he tavallisesti itkivät yhtäikaa, niin heitä yhtäikaa soudatettiin ja tynnytettiin. Lopulta isä Barbeau sopi erään imettäjän kanssa 15: sta livrestä, eikä riidanalaisena enää ollut kuin jonkun sadan soun käsiraha. Silloin hänen vaimonsa eräänä päivänä virkkoi: "Kuuleppas, ukkoseni; en tosiaankaan ymmärrä minkätähden meidän pitäisi tuhлата 180 tai

200 livreä vuodessa, aivan kuin olisimme hienoa herrasväkeä ja aivan kuin minä olisin liian vanha lapsiani imettämään. Minulla on enemmän maitoa kuin tarvitaankaan. Poikamme ovat jo kuukauden vanhat, ja katsohan itse miten terveennäköisiä ne ovat! La Merlande, jonka tahdot toista imettämään, ei ole läheskään niin terve kuin minä; hänen maitonsa on jo kohta puolentoista vuotista, eikä se ole sopivaa niin pienelle lapselle. Sagette – muori kielsi meitä imettämästä kaksosiamme samalla maidolla, jotteivät he kiintyisi liiaksi toisiinsa; niin hän tosin sanoi, mutta hän sanoi myöskin että meidän pitää hoitaa molempia yhtä hyvin, koska kaksoset eivät kuitenkaan ole yhtä voimakkaita kuin muut lapset. Näen mieluummin että lapsemme rakastavat toisiaan liiaksi, kuin että toinen kärsii toisen vuoksi. Ja kummanko sitte antaisimme imettäjän huostaan? Tunnustan suoraan että eroan yhtä vastahakoisesti kumpaisestakin. Voin hyvällä omallatunnolla sanoa, että olen sydämestäni rakastanut kaikkia lapsiani; mutta minä en ymmärrä mistä se johtuu, että tuntuu kuin nämä olisivat kaikkein kauniimmat ja suloisimmat mitä olen sylissäni kantanut. Tuntuu siltä – en tiedä oikein miten – kuin pelkäisin aina heidät kadottavani. Pyydän, ukkoseni, ettemme ajattelisi enää ensinkään koko imettäjäjuttua; tehkäämme vaan muuten kaikki, mitä Sagette-muori on meille neuvonut. Sillä en voi käsittää kuinka imeväiset voisivat liiaksi toisiinsa kiintyä, nuo, jotka tuskin voivat erottaa käsiään ja jalkojaan siinäkään ijässä, jolloin heidät vierotetaan."

"Saatat olla oikeassa, muoriseni", vastasi ukko Barbeau katsellen vaimoaan, joka näytti vielä harvinaisen terveeltä ja voimakkaalta. "Mutta jos sinä kuitenkin heikontuisit sikäli kuin lapset varttuvat?"

"Ole huoletta", vastasi vaimo; "minulla on vielä sellainen ruokahalu kuin jos olisin viidentoista ikäinen. Sitäpaitsi, jos tunnen heikontuvani, lupaan kertoa asiasta, ja silloin ennätämme kyllä vielä liiaksikin lähettää toisen lapsiparoista muiden imetettäväksi."

Ukko Barbeau suostui tuumaan, sitä mieluummin, kun hän ei pitänyt turhista kulungeista. Barbeaun muori imetti kaksosensa sairastumatta tai muutenkaan rasittumatta, jopa oli siinä määrässä terhakka, että hän kaksi vuotta kaksosparin syntymän jälkeen synnytti vielä pienen sievän tytön, joka sai nimekseen Nanette ja jota hän samoin itse imetti. Se oli kuitenkin vähän liikaa, ja tuskinpa eukko olisi suoriutunut kunnialla koko asiasta, ellei vanhin tyttärensä, joka hiljattain oli saanut ensimmäisen lapsensa, silloin tällöin olisi avustanut äitiään antamalla pienelle sisarelleen rintaa.

Sillä tavoin kasvoi ja lisääntyi perhe, ja päivänpaisteessa myllersi sekaisin pienet enot ja tädit pienten sisarenpoikiensa ja – tytärtensä kanssa, kaikki jokseenkin yhtä vallattomina tai yhtä vakavina.

II

Kaksoset kasvoivat ja viihtyivät sairastamatta sen pahemmin kuin muutkaan lapset, jopa olivat niin hyviä ja tyytyväisiä, että näytti kuin ei heitä olisi milloinkaan vaivannut hammassärky tai sen semmoinen lastentauti.

He olivat vaaleaverisiä molemmat ja pysyivät sellaisina koko elämänsä. Kasvot olivat kauniit, silmät suuret ja siniset, hartiat kohtalaisen leveät, vartalo suora ja sopusuhtainen. He olivat pitemmät ja rohkeammat kuin kaikki muut ikäisensä, ja kaikki kylän läpi kulkevat pysähtyivät heitä katselemaan, ihmetellen poikain yhdennäköisyyttä ja virkahtain mennessään: "siinäpä kaunis kaksoispari!"

Ja juuri senvuoksi, että kaksoset jo aikaisin tottuivat olemaan muiden huomaavaisuuden ja kysymysten esineinä, eivät he jääneet typeriksi tai ujoiksi. He olivat reippaita ja ujostelemattomia kaikkia kohtaan, ja sensijaan että olisivat kätkeytyneet pensaisiin, niinkuin meikäläisillä lapsilla on tapana vieraita nähdessään, he menivät kohteliaasti tulijan luo ja vastasivat kysymyksiin luomatta katsettaan maahan tai hidastelematta. Ensi silmäyksellä ei heissä voinut huomata mitään erilaisuutta, he olivat niin toistensa kaltaiset kuin kaksi marjaa konsanaan. Mutta ken tarkasti heitä yhtärintaa neljännestunnin verran, hän huomasi helposti että Landry oli pikkuruisen pitempi ja kasvultaan vankempi, että hänen hiuksensa olivat hiukan paksummat, nenä suurempi ja silmät vilkkaammat. Hänellä oli myöskin leveämpi otsa ja päättäväisempi kasvonilme, ja syntymämerkki, joka oli veljen oikealla poskella, oli Landrylla vasemmalla puolella ja muutenkin paljoa selvempi. Naapurit siis tunsivat heidät hyvin, mutta toisinaan hekin sentään erehtyivät, ja hämärissä taikka pienen välimatkan päässä miltei kaikki sekottivat heidät keskenään, sitä helpommin kun kaksosten äänensointukin oli aivan sama ja kun he, hyvin tietäen että heidän suhteensa saattoi erehtyä, vastailivat toistensa puolesta, huolimatta koskaan hairahdusta oikaista. Itse ukko Barbeaukin iski toisinaan kiveen. Kävi niinkuin Sagette-muori oli ennustanut, että ainoastaan äiti ei milloinkaan hairahtunut, ei edes pilkkopimeässä tai pitkänkään matkan päässä; heti kun hän vain näki heidän tulevan tai kuuli heidän äänensä, erotti hän poikaset toisistaan.

Toinen ei voinut ylvästellä olevansa toista parempi, sillä jos Landry olikin jonkun verran iloisempi ja rohkeampi kuin hänen vanhempi veljensä, niin oli Sylvinet sensijaan niin sydämellinen ja älykäs, ettei häntä voinut rakastaa vähemmin kuin hänen nuorempaa veljeäänkään. Kokonaista kolme kuukautta koetettiin heitä estää liiaksi toisiinsa kiintymästä. Kolme kuukautta on pitkä aika maalaisille, kun on kysymys jostain tavallisesta poikkeavasta. Mutta sen pahempi ei tuosta hommasta voitu huomata minkäänmoisia tuloksia, toisekseen oli kirkkoherra sanonut että Sagette-muori oli hölynpölyn puhuja ja että sitä, minkä Jumala oli luonnonlaiksi asettanut, ei ihmisten pitäisi ruveta muokkailemaan. Niin koko asia vähitellen unohtui. Ensimmäinen kerta kun pojilta riisuttiin mekot ja heidät vietiin housuniekkoina kirkkoon, olivat nuo vaatekappaleet samasta kankaasta ja samaan malliin leikatut, sillä ne olivat tehdyt äidin hameesta ja pitäjänräättäli tunsii ainoastaan yhden housunmallin.

Aikaa myöten huomattiin että he suosivat samoja värejä, ja kun heidän Rosette tätinsä tahtoi antaa kummallekin kaulahuivin uudenvuodenlahjaksi, valitsivat molemmat samanvärisen sinipunervan huivin ympärikulkevan rihkamakauppiaan varastosta, jota tämä kuletti talosta taloon vanhan hevoskonin selässä. Täti kysyi johtuiko heidän vaalinsa siitä, että kummankin pitäisi aina olla samalla tavalla puetut. Mutta kaksoset eivät niin kauvas tähdänneet; Sylvinet vastasi että hänen valitsemansa huivi oli sekä väriltään että kuosiltaan kaunein kauppiaan koko varastossa, ja heti paikalla vakuutti Landry että kaikki muut kaulahuivit olivat rumia.

"Entäs mitä pidätte hevoseni väristä?" kysyi kulkukauppias nauraen.

"Se on hyvin ruma", vastasi Landry; "aivan kuin mikähän vanha harakka."

"Kerrassaan ruma", virkkoi Sylvinet; "ihan kuin pörhöinen harakka."

"Näettehän", sanoi kauppias viisastellen tädille, "että lapsilla on sama maku. Jos toisen mielestä punainen on keltaista, niin toinenkin heti vakuuttaa punaisen keltaiseksi, eikä kannata ruveta heidän kanssaan reistailemaan, sillä sanotaan että jos tahdomme estää kaksoisten pitämästä itseään kahtena saman mallin jäljennöksenä, niin he tulevat paksupäisiksi eivätkä tiedä enää mitään."

Niin sanoi kauppias sentähden, että hänen sinipunaiset kaulahuivinsa olivat arkavärisiä, joten hän halusi myydä niitä kaksi yhtäikaa.

Samoin kävi aina myöhemminkin, ja kaksoset olivat niin samalla tavalla puetut, että heitä oli entistäkin vaikeampi toisistaan erottaa. Ja liekö se sitte ollut lasten vallattomuutta taikka niitä luonnonlain seurauksia, joita kirkkoherra piti mahdottomana hävittää, mutta niin vain kävi, että kun toisen puukengästä sattui kärki irtautumaan, niin oli heti toisellakin saman jalan kenkä repaleina; kun toinen sai reijän lakkiinsa tai takkiinsa, puhkasi toinenkin viipymättä samanlaisen niin taitavasti, että olisi voinut väittää saman onnettomuuden kohdanneen molempia, ja jos joku tahtoi asiaa lähemmin tutkia, purskahtivat kaksoset täyttä kurkkua nauramaan, veitikkamaisen viaton ilme kasvoillaan.

Olipa sitten pahaksi tai hyväksi, mutta tämä ystävyys yhä vaan lisääntyi vuosien kuluessa, ja sinä päivänä, jolloin pojat kykenivät jonkun verran ajatuksiaan ilmaisemaan, sanoivat he toisilleen että heillä ei ollut lainkaan hauskaa muiden lasten seurassa, elleivät molemmat olleet saapuvilla, ja kun eräänä päivänä isä otti koetteeksi toisen mukaansa koko päiväksi toisen jäädessä kotiin äidin luo, oli molemmilla niin ikävä ja he olivat niin alakuloisia, kalpeita ja hitaita, että heitä luultiin sairaisiksi. Ja kun he illalla tapasivat toisensa, läksivät he käsikkäin kävelemään eivätkä tahtoneet palata ollenkaan sisään, niin hyvä oli heidän mielensä kun taasen saivat olla yhdessä, ja samalla he olivat hiukan loukkaantuneita vanhemmilleen, jotka olivat heille tuottaneet tämän surun.

Eikä tätä yritystä enää uudistettukaan, sillä totta puhuen sekä isä että äiti, jopa enot ja tädit, veljet ja sisaretkin tunsivat kaksosia kohtaan sellaista hellyyttä, että se tuntui miltei heikkoudelta. He olivat pojista oikein ylpeitä, kun olivat kuulleet heitä niin paljon kiitettävän, ja todellakaan eivät kaksoset olleet ei rumia, typeriä eikä pahanilkiä. Toisinaan isä Barbeau tuli vähän levottomaksi tuosta heidän ainaisesta yhdessäolostaan, ajatellessaan mitenkä sitten kävisi, kun pojat joutuisivat miehen ikään, ja muistelllessaan Sagette-muorin sanoja hän koetti ärsyttää heitä toisiaan vastaan ja herättää heissä kateutta. Kun he olivat syypäät johonkin pieneen virheeseen, nipisti hän esim. Sylvinetiä korvalehdestä sanoen Landrylle: "Tällä kertaa annan sulle anteeksi, koska sinä tavallisesti olet kiltimpi". Mutta Sylvinet tyytyi kernaasti rangaistukseensa, kun näki veljensä pelastuvan, ja Landry itki ikäänkuin häntä olisi kuritettu. Toisinaan koetettiin antaa ainoastaan toiselle jotain, jota molemmat halusivat; mutta jos se oli jotakin syötävää, jakoivat he sen paikalla; jos se taasen oli joku leikkikalua tai muu sellainen, käyttivät he sitä yhteisesti taikka vuorotellen, erottamatta kummanko se varsinaisesti oli. Jos toisen käytöstä kiitettiin ja toisen avut jätettiin huomioon ottamatta, niin toinen oli tyytyväinen ja iloinen nähdessään kaksoisveljeään kiitettävän ja hyväiltävän ja hänkin puolestaan alkoi häntä kiittää ja hyväillä.

Sanalla sanoen, oli turhaa koettaa heitä erottaa enemmän sielun kuin ruumiin puolesta, ja kun ihmiset eivät yleensä henno kieltää mitään sellaisilta lapsilta, joita rakastavat, ei edes silloinkaan kun se olisi heidän onnekseen, niin annettiin asiain mennä menoaan Jumalan huomassa, taikka tehtiin pientä pilaa, mikä ei kaksosia liioin hämmentänyt. He olivat erittäin oveloita, ja saadakseen olla rauhassa, olivat he toisinaan kiistelevinä ja tappelevina jotta pölisi, mutta se oli heille pelkkää huvia, ja kieritellessään toistensa yli he varoivat tarkoin etteivät vain vahingossa toisiaan loukkaisi. Kun joku naapurein pojista ihmetteli nähdessään heidän toisiaan höyhentävän, nauroivat he häntä salaviihkaa ja puhelivat ja visertelivät keskenään kuin kaksi pääskystä samalla oksalla.

Tästä suuresta yhtäläisyydestä ja ystävyyydestä huolimatta tahtoi Jumala, joka ei milloinkaan ole luonut mitään täydelleen samanlaista ei taivaassa eikä maan päällä, muodostaa heillekin erilaisen kohtalon, ja silloin nähtiin että he olivat kaksi erilaista olentoa niin Jumalan edessä kuin keskenään.

Siitä päästiin selville vasta erään koettelemuksen kautta, ja tuo koettelemus sattui sen jälkeen, kun kaksoset jo olivat suorittaneet ensimmäisen ripilläkäyntinsä. Barbeaun perhe karttui karttumistaan,

etupäässä vanhempien tyttärien ansiosta, jotka väsymättä tuottivat maailmaan kauniita lapsia. Vanhin poika Martin, kaunis ja reima miehenalku, suoritti paraikaa sotapalvelustaan; vävy pojat tekivät lujasti työtä, mutta sitäkään ei ollut aina riittämään saakka. Meidän seudullamme on ollut jakso huonoja vuosia, riippuen osaksi sopimattomista säistä, osaksi huonoista liikeajoista, jotka ovat poimineet talonpojan taskusta enemmän rahaa kuin mitä ovat sinne koonneet. Sentähden ei Barbeaullakaan ollut varaa pitää koko joukkoa luonaan, vaan hänen täytyi ajatella lähettää kaksoset muuante palvelukseen. Isä Caillaud, Prichessä, tarjoutui ottamaan toisen heistä härkiä ajamaan, hänellä kun oli suuri talo hoidettavana ja omat poikansa olivat joko liian vanhoja tai liian nuoria tuohon toimeen. Äiti Barbeau sekä pelästyi että kävi surulliseksi, kun hänen miehensä ensi kerran puhui asiasta. Näytti kuin hän ei milloinkaan olisi aavistanutkaan että mitään sentapaista voisi kohdata hänen kaksosiaan, ja kuitenkin hän oli sitä pelännyt pitkin aikaa; mutta kun hän oli kaikessa miehelleen kuuliainen, ei hänellä ollut tähänkään mitään sanomista. Isäkin puolestaan oli levoton ja rupesi jo hyvissä ajoin asiaa valmistamaan. Aluksi kaksoset hyrähtivät itkuun ja viettivät kokonaista kolme päivää ulkona metsässä ja vainioilla, tullen muiden näkyviin ainoastaan ruoka-aikoina. He eivät sanoneet sanaakaan vanhemmilleen, ja kun kysyttiin olivatko he valmiit alistumaan kohtaloonsa, eivät pojat vastanneet siihen mitään, mutta toisilleen he puhelivat paljonkin kahdenkesken ollessaan.

Ensimmäisenä päivänä he myötänään valittelivat ja syleilivät toisiaan, aivan kuin olisivat pelänneet että heidät väkisin erotetaan. Mutta sitä ei ukko Barbeau olisi tehnyt millään ehdolla. Hän talonpoikien tapaan luotti siihen, että aikaa myöten kaikki kyllä selviää itsestään. Niinpä, kun kaksoset seuraavana aamuna huomasiivat ettei heitä kohtaan käytetty väkivaltaa, vaan luotettiin siihen että heidän järkensä voittaisi, he pelästyivät paljoa enemmän isän lujatahtoisuudesta, kuin jos heitä olisi taivutettu uhkauksilla ja ruumiillisella kurituksella.

"Kaipa meidän täytyy siihen suostua", sanoi Landry. "On vaan kysymys siitä kumpi lähtee, sillä siinä suhteessa on päätösvalta jätetty meille ja ukko Caillaud on sanonut ettei hän voi molempia ottaa."

"Minusta on yhden tekevää menenkö vai jäänkö", sanoi Sylvinet, "kun meidän kuitenkin täytyy erota. Itse asiassa ei vieraaseen paikkaan joutuminen ole niinkään vaikeata, ja jos pääsisin sinne sinun kanssasi yhdessä, niin en ensinkään ikävöisi kotia."

"Niinhän sitä voisi luulla", vastasi Landry, "mutta kuitenkin on sillä, joka jää vanhempien luo, enemmän lohdutusta ja vähemmän ikävää kuin sillä, jonka täytyy jättää niinhyvin kaksoisveljensä kuin isänsä ja äitinsä, ja puutarhan, ja eläimet, ja kaiken muun, mistä on ennen iloinnut."

Landry sanoi tämän jotenkin päättäväisesti; mutta Sylvinet ratkesi itkuun, sillä hänellä ei ollut niin paljo päättäväsyyttä kuin veljellään, ja jo ajatus, että pitäisi jättää kaikki yhtaikaa, tuotti hänelle sellaista tuskaa, ettei hän voinut kyyneleitään hillitä.

Landry itki hänkin, vaan ei niin kiihkeästi eikä aivan samalla tavalla, sillä hän aikoi aina itse ottaa vaikeamman tehtävän osalleen ja halusi nähdä paljoko veljensä saattaisi kärsiä säästääkseen häneltä loput. Landry tiesi aivan hyvin, että Sylvinet paljoa enemmän kuin hän pelkäsi joutua vieraaseen ympäristöön ja elää jonkun muun perheen keskuudessa kuin kotonaan.

"Kuulehan, veliseni!" sanoi hän Sylvinetille. "Jos kerran voimme päättää erota toisistamme, niin on parempi että minä menen. Tiedät hyvin että olen vähän vahvempi kuin sinä ja että kun olemme sairaita, joka miltei aina sattuu yhtaikaa, niin kuume ahdistaa sinua ankarammin kuin minua. Sanotaan että me ehkä kuolemme, jos meidät erotetaan. En usko että minä puolestani kuolen, mutta sinusta en takaa ja sentähden tahtoisin mieluummin että sinä olisit äitimme luona, joka sinua lohduttaisi ja hoitaisi. Jos tosiaankin täällä kotona tehdään jotain erotusta välillämme, vaikkei sitä suinkaan osaa huomata, niin luulen että sinua pidetään rakkaampana, ja tiedänhän että sinä olet kiltimpi ja sydämellisempi. Jää sinä tänne, minä lähen. Me emme joudu varsin kauvas toisistamme. Ukko Caillaudin maat ovat meidän maittemme rajalla ja me näemme toisemme joka päivä. Minä rakastan työtä, ja kun juoksen paremmin kuin sinä, niin tulen heti työn päätyttyä sinua tapaamaan. Sinä, jolla ei ole niin paljo puuhaa, voit aina kävellessäsi pistäytyä työpaikalle minua katsomaan. Olen

silloin paljon levollisempi sinun suhteesi kuin jos sinä olisit poissa ja minä kotona. Pyydän siis sinun jäämään kotiin."

III

Mutta Sylvinet ei tahtonut kuulla sellaisesta puhuttavankaan. Vaikka hän oli paljoa lujemmin kiintynyt isäänsä, äitiinsä ja pieneen Nanetteen, niin häntä kauhistutti heittää koko taakka rakkaan kaksoisveljensä niskoille.

Väiteltään asiasta pitkän aikaa he vetivät "pitkäättikkua", jolloin Landry sai lyhyemmän tikun. Mutta Sylvinet ei ollut ratkaisuun tyytyväinen, vaan ehdotti että heitettäisiin "kruunua ja kantaa" kuparirahalla. Kruunu osui hänelle kolme kertaa peräkkäin; se oli siis Landry, jonka lopultakin täytyisi lähteä.

"Näethän että kohtalo on niin määrännyt", sanoi Landry, "ja sinä tiedät että kohtalolleen ei kukaan voi mitään."

Vielä kolmantena päivänä vetisteli Sylvinet, mutta Landry ei enää itkenyt. Ensimmäinen lähdön ajatus oli hänelle tuottanut ehkä suurempaakin surua kuin veljelleen, mutta onnettomuutta alati ajatellen oli hän pian siihen tottunut ja pakottanut itsensä ottamaan asian järkevältä kannalta, kun Sylvinet sensijaan oli heittäytynyt tolkuttomaan epätoivoon. Landry oli siis jo päättänyt lähteä, kun Sylvinet vielä ei ollut ennättänyt veljensä lähtöä edes ajatellakkaan.

Niinpä olikin Landryn itsetunto suurempi kuin veljen. Heille oli siksi useasti toistettu ettei heistä milloinkaan tulisi oikeita miehiä, elleivät tottuisi olemaan toisistaan erossa, että Landry neljäntoistavuotiaan heräävän itsetietoisuuden kannustamana alkoi tuntea halua näyttää ettei hän enää ollut mikään lapsi. Hän se aina oli veljeään kehottanut ja johtanut siitä asti, kun ensi kerran ottivat linnunpesän puunlatvasta alas. Hänen onnistui tälläkin kertaa rauhoittaa veljensä, ja kun he illalla tulivat kotiin, selitti Landry isälleen että hän ja veljensä olivat päättäneet täyttää velvollisuutensa, että he olivat heittäneet arpaa ja että hänen, Landryn, osaksi oli langennut mennä Pricheen ajamaan suuria härkiä.

Isä Barbeau otti kaksosen kumpaisellekin polvelleen, vaikka he olivat jo suuria ja kookkaita poikia, puhutellen heitä seuraavasti:

"Lapseni, olette nyt ennättäneet järkevyyden ikäasteelle; näen sen teidän alistumisestanne ja olen siihen tyytyväinen. Muistakaa, että kun lapset tuottavat iloa isälleen ja äidilleen, silloin he tuottavat myöskin iloa taivaan Herralle, joka heitä siitä vielä kerran palkitsee. En halua tietää kumpiko teistä on ensin alistunut. Mutta Jumala sen tietää ja hän on häntä siunaava siitä, että on antanut hyvän neuvon, samoin kuin hän on siunaava toista, joka on neuvoa seurannut."

Senjälkeen hän vei kaksoset äidin luo, että tämäkin lausuisi heille kiittävän sanan. Mutta Barbeaun muorin oli niin vaikea pidättää kyyneleitänsä, että hän ei saanut sanaakaan suustaan, vaan ainoastaan otti heidät syliinsä.

Ukko Barbeau ei ollut mikään pölkkyypää ja hän tiesi varsin hyvin kumpiko pojista oli rohkeampi ja kummalla oli hellempi sydän. Hän ei tahtonut antaa Sylvinetin auliuden laimentua, sillä hän huomasi että Landry puolestaan oli järkkymätön päätöksessään ja että yksi ainoa seikka voi saattaa hänet horjumaan: levottomuus veljen puolesta. Siitä syystä hän herättikin Landryn ennen päivännousua, varoen tarkoin koskettamasta vanhempaan veljeen, joka nukkui hänen vieressään.

"Kas niin, poikaseni", kuiskasi hän; "meidän täytyy nyt lähteä Pricheen ennenkun äitisi näkee sinut. Tiedäthän että hän suree, ja meidän täytyy säästää häntä jäähyväisiltä. Seuraan sinua uuden isäntäsi luo ja kannan tavarasi."

"Enkö sano veljelleni hyvästi?" kysyi Landry. "Hän suuttuu minuun, jos menen hyväisiä sanomatta."

"Jos veljesi herää ja näkee sinun lähtevän, niin hän alkaa itkeä ja herättää siten äitinne, ja äiti taas itkee sitä enemmän, kun näkee teidän surevan. Kas niin, Landry; sinulla on sydän paikallaan etkä sinä tahdo tehdä äitiäsi sairaaksi. Suorita asiasi miehekkäästi loppuun saakka, poikani, ja mene

huomiota herättämättä. Jo tänä iltana tuon veljesi luoksesi, ja kun huomenna on sunnuntai, niin saat tulla kotiin äitiä katsomaan."

Landry totteli reippaasti ja meni ovesta ulos taakseen katsomatta. Mutta äiti Barbeaupa ei ollutkaan nukkunut niin syvään ja levollisesti, ettei olisi kuullut kaikkea mitä miehensä sanoi Landrylle. Vaimoraukka, joka käsitti että miehensä oli oikeassa, ei liikahtanut paikaltaan, nosti vain jonkun verran sänkyverhoja katsellakseen Landryn jälkeen. Hän oli niin epätoivoinen, että syöksyi suinpäin sängystä rientääkseen poikaansa syleilemään, mutta pysähtyi kuitenkin kaksosten vuoteen ääreen, jossa Sylvinet vielä raskaasti nukkui. Poikaparka oli itkenyt niin paljo viimeisenä kolmena päivänä ja kolmena yönä, että oli aivan uupunut, jopa hiukan kuumeinenkin. Hän heittelihe levottomasti vuoteellaan, huokaili syvään ja valitti hiljaa, kuitenkin heräämättä.

Kun äiti Barbeau siinä katseli jälelle jäänyttä kaksoisveljeä, ei hän voinut olla itsekseen ajattelematta että tämä poika oli juuri se, josta hän olisi kaikkein vastahakoisimmin eronnut. Hän oli noista kahdesta tunteellisempi, johtuipa se hellemmästä luonteesta tai siitä Jumalan järjestyksestä että kahdesta rakastavasta, olkoonpa heidän kiintymyksensä ystävyyttä tai rakkautta, toinen aina antautuu kokonaisemmin kuin toinen. Landry oli jossain määrin isä Barbeaun suosikki, tämä kun piti ahkeruutta ja reippautta suuremmassa arvossa kuin sydämellisyyttä ja ystävällistä käytöstä. Äiti sensijaan suosi hellempää ja ventomielisempää Sylvinetiä.

Katsellessaan näin poikaansa, joka makasi vuoteessaan kalpeana ja uupuneena, ajatteli äiti että olisi ollut vahinko lähettää häntä muiden palvelukseen ja että Landry oli vahvempi vastuksia kestämaan eikä muutenkaan niin kiintynyt äitiinsä ja kaksoisveljeensä, että olisi ollut sairastumisen vaarassa. Sillä pojalla on ankara velvollisuudentunto, ajatteli hän; mutta eikö hän liene samassa hiukan kovasydäminen; muuten ei hän olisi mennyt tiehensä noin päätään kääntämättä tai edes kyyneltä vuodattamatta. Hän ei olisi voinut astua kahtakaan askelta heittäytymättä polvilleen, pyytääkseen Jumalalta voimaa, ja hän olisi tullut vuoteeni ääreen, vaikkapa vaan minua katsellakseen ja sänkyverhojeni lievetä hyväilläkseen. Minun Landryni on oikea poikainen poika! Liikkua, puuhata, siirtyä hommasta toiseen, muuta hän ei kaipaa; mutta tällä toisella on tytön sydän, hän on niin hellä ja lempeä, ettei voi olla häntä rakastamatta kuin omaa silmäteräänsä.

Näin ajatellen palasi äiti Barbeau takaisin vuoteeseensa, saamatta kuitenkaan unta silmäänsä, sillaikaa kun isä Barbeau saattoi poikaansa niittyjen ja laitumien poikki Pricheen. Saavuttuaan pienelle kukkulalle, jonka toiselta puolelta ei enää näkynyt Cossen taloja, Landry pysähtyi taakseen katsoen. Hänen sydämensä oli liian täysi ja hän istuutui sananjalkojen keskelle, voimatta kulkea enää askeltakaan. Isä-ukko ei ollut sitä huomaavinaanakaan, vaan asteli eteenpäin. Mutta hetkisen päästä hän huusi lempeästi:

"Päivä alkaa jo valeta, Landry; joudutetaanpas matkaa, että ennätämme perille ennen auringon nousua."

Landry nousi, ja kun hän oli päättänyt olla isänsä nähden itkemättä, niin hän nieli silmiinsä tunkeutuneet kyynleet. Sitte hän oli kadottavinaan veitsensä, jotta voi kääntyä pois päin, ja saapui Pricheen näyttämättä suruaan, joka ei ollut niinkään pieni.

IV

Kun isä Caillaud näki että hänelle lähetettiin kaksosista vahvempi ja vikkelmämpi, otti hän pojan erittäin ystävällisesti vastaan. Hän tiesi ettei ero ollut tapahtunut naurusuin, ja hyvä ihminen ja kelpo naapuri kun oli sekä samalla Barbeaun hyvä ystävä, koetti ukko parastaan huvittaakseen ja lohduttaakseen nuorta renkiään. Hän käski paikalla antaa pojalle aamiaista ja maljallisen viiniä, sillä helposti näkyi että hän oli surullinen. Sitte otti ukko hänet kanssaan härkiä valjastamaan ja näytti kuinka se oli suoritettava. Landry ei ollutkaan aivan vast'alkaja näissä toimissa, sillä hänen isälläänkin oli kaunis härkäpari, jota hän oli usein valjastanut ja ajanut kuin mies konsanaan. Kun poika näki isä Caillaudin suuret härät, jotka olivat koko seudun väkevimmät, paraimmin ruokitut ja paraimmin hoidetut, tunsu hän itsensä ylpeäksi saadessaan ajaa noin kauniita juhtia. Hän oli samalla innostunut näyttämään ettei hän ollut typerä eikä laiska ja ettei hänellä ollut paljokaan uutta opittavaa. Isänsä niinikään teki parastaan antaakseen hänen osottaa taitoaan, ja kun oli tullut aika mennä työhön pellolle, niin kaikki isä Caillaudin lapset, pojat ja työt, suuret ja pienet, syleilivät Landryta ja pienin tytoista kiinnitti hänen hattuunsa nauharuusukskeen ja kukkakimpun, koska tämä oli hänen ensimmäinen palveluspäivänsä ja samalla sen perheen juhlapäivä, jonka keskuuteen hän oli joutunut. Ennen pois lähtöään piti isä pojalleen uuden isännän läsnäollessa kehotuspuheen, käski hänen kaikessa noudattaa isäntänsä tahtoa ja hoitaa hänen elukoitaan aivan kuin omiaan.

Landry lupasi koettaa parastaan ja meni sen jälkeen työhönsä. Hän puuhasi pitkin päivää reippaasti ja taitavasti ja palasi illalla työmaalta tuiki nälkäisenä, sillä hän ei ollut koskaan ennen tehnyt niin ankarasti työtä, ja pieni väsymys on paras keino ikävääkin vastaan.

Mutta sitä vaikeampi oli se päivä Sylvinet-raukalle *Kaksolassa*, sillä sen nimen oli isä Barbeaun talo saanut siitä pitäin, kun molemmat pojat syntyivät ja kun vielä muuan talon palvelijattaristakin synnytti kaksoset. Maalaiset keksivät mielellään lisänimiä ja kompasanoja, ja missä ikinä Sylvinet ja Landry näyttäytyivätkään, kertyivät lapset heidän ympärilleen huutaen: "Katsokaapas Kaksolan kaksosia!"

Se oli tosiaankin surun päivä Kaksolassa. Kun Sylvinet heräsi ja näki veljensä tyhjän sijan vieressään, aavisti hän heti mitä oli tapahtunut. Mutta hän ei saattanut uskoa että Landry olisi mennyt noin vaan hyvästiä sanomatta, ja hän oli kesken suruaankin siitä veljelleen suuttunut.

"Mitä pahaa minä olen hänelle tehnyt?" sanoi hän äidilleen. "Minkätähden Landry on minuun loukkaantunut? Olen tehnyt aina hänen neuvonsa mukaan, ja kun hän varotti minua itkemästä niin, että sinä sen näkisit, rakkahin äitini, pidätkin kyyneleitäni, vaikka tuntui kuin olisi pääni halennut. Hän lupasi minulle ettei lähtisi puhumatta muutamia lohduttavia sanoja ja syömättä kanssani aamiaista hamppupellon nurmikolla, jossa meidän on tapana puhella ja pitää hauskaa. Minä olisin kerännyt hänen tavaransa ja antanut hänelle veitseni, joka on parempi kuin hänen omansa. Sinä, äiti, olet eilenillalla laittanut hänen tavaransa kuntoon minulle sanaakaan virkkamatta ja sinä tiesit hyvin, että hän aikoi mennä minulle jäähyväisiä sanomatta."

"Tein isäsi tahdon mukaan", vastasi äiti Barbeau.

Äiti teki voitavansa poikaa rauhottaakseen. Mutta Sylvinet ei tahtonut kuulla sitä eikä tätä, ja vasta kun näki äitinsä itkevän, syleili hän häntä pyytäen anteeksi että oli vaan lisännyt hänen huoliaan ja lupasi jäädä äitinsä luokse häntä lohduttaakseen. Mutta tuskin oli äiti lähtenyt kanatarhaansa ja pesuaan katsomaan, kun Sylvinet jo oijusti Pricheen päin, ajattelematta sen tarkemmin tietä; hän vain seurasi vaistoaan aivan kuin kyyhkynen, joka lentää puolisonsa luo milloinkaan tiestä erehtymättä.

Hän oli vähällä ennättää jo Pricheen saakka, mutta silloinpa tuli paluumatkalla oleva isä vastaan. Ukko Barbeau tarttui poikansa käteen ja vei hänet mukanaan sanoen: "Mennään sitte illalla; nyt ei meidän sovi häiritä veljesi työtä, eikä siitä pitäisi hänen isäntänsäkään. Sitäpaitsi on äitisi ikävissään ja minä toivon että sinä lohdutat häntä."

V

Kun Sylvinet palasi kotiin, riippui hän äitinsä hameissa kuin mikähän pieni lapsi, hellittämättä koko päivään ja puhuen alituiseen Landrysta. Hän ei voinut pidättäytyä veljeään ajattelemasta nähdessään kaikki ne paikat, joissa heidän oli ollut tapana yhdessä oleksia. Illalla hän meni Pricheen isänsä kansa, joka tahtoi seurata mukana, Sylvinet aivan paloi halusta saada syleillä veljeään eikä voinut syödä illallistakaan, niin kiire hänellä oli päästä matkaan. Poika toivoi että veljensä tulisi häntä vastaan ja hän oli aina näkevinään hänen rientävän juoksujalassa heitä kohti. Mutta vaikka Landry kyllä olisi omasta puolestaan ollut siihen halukas, ei hän kuitenkaan tehnyt niin. Hän pelkäsi että Prichen pojat ja rengit tekisivät pilaa tuosta kaksoisystävyydestä, jota pidettiin jonkinlaisena tautina, niin että kun Sylvinet saapui perille, tapasi hän veljensä istumassa pöydän ääressä, syöden ja juoden ikäänkuin olisi ollut koko ikänsä Caillaudin perheessä.

Kun Landry näki veljensä tulevan, rupesi hänen sydämensä rajusti ilosta lyömään, ja ellei hän olisi itseään pidättänyt, olisi hän varmaan sysännyt kumoon pöydät ja penkit saadakseen pikemmin veljeään syleillä. Mutta sitä hän ei tohtinut, sillä isäntäväkensä katseli häntä uteliaasti; heitä huvitti tarkastaa tuota ystävyyttä, jossa ilmeni jotakin uutta, luonnonvaistoa, niinkuin koulumestarilla oli tapana sanoa.

Kun siis Sylvinet heittäytyi hänen syliinsä suudellen häntä, itkien ja pusertuen häntä vastaan kuin lintu pesässä toveriaan vastaan lämmintä etsiäkseen, oli Landry häneen tyytymätön muitten tähden, vaikka omasta puolestaan kyllä tunsii tyytyväisyyttä. Mutta hän tahtoi esiintyä järkevämmiin kuin veljensä ja teki senvuoksi hänelle tuon tuostakin pieniä huomautuksia, jotka kovasti harmittivat Sylvinetiä. Kun sitten isä Barbeau oli istunut juttelemaan ja tyhjentämään pari lasia isä Caillaudin seurassa, riensivät kaksoset yhdessä ulos, sillä Landry halusi salassa hyväillä veljeään. Mutta toiset pojat tarkastivat heitä kaukaa ja pieni Solange, isä Caillaudin nuorin tytär, vallaton ja utelias tytönleiju, hiipi heidän jälkeensä aina pähkinäpuumetsään saakka. Hän nauroi vähän nolon näköisenä, kun hänet huomattiin, mutta vartiopaikastaan hän ei silti väistynyt, sillä tyttö kuvitteli saavansa nähdä jotakin merkillistä, vaikka hän ei tosiaankaan ymmärtänyt mitä merkillistä siinä oli, että kaksi veljestä pitää toisistaan.

Vaikka Sylvinetiä hiukan hämmästytti veljensä levollinen kasvonilme ensi tapaamisessa, ei hän kuitenkaan aikonut häntä moittia; niin tyytyväinen hän oli saadessaan jälleen olla hänen kanssaan. Seuraavana päivänä oli Landry oma isäntänsä, sillä isä Caillaud oli hänet vapauttanut kaikista tehtävistään, ja poika lähti liikkeelle niin varhain, että luuli yllättävänsä kaksoisveljensä vuoteessa. Mutta vaikka Sylvinet oli aamu uninen, heräsi hän kuitenkin Landryn astuessa puutarhan portista sisään ja juoksi ulos avojaloin, ikäänkuin joku olisi hänelle sanonut että veljensä oli tulossa. Se oli Landrylle tavattoman hauska päivä. Hän oli onnellinen nähdessään jälleen omaisensa ja kotinsa, varsinkin nyt kun tiesi ettei hän saisi juosta kotona joka päivä ja että tämä käynti olisi hänelle jonkunlainen palkinto. Sylvinet unohti kaikki huolensa puoliinpäiviin saakka. Aamiaisella istuttaessa hän ajatteli että saisi syödä päivällistä veljensä seurassa, mutta kun päivällinen oli ohi, muisteli hän että illallinen olisi heidän viimeinen ateriansa ja kävi sen johdosta alakuloiseksi. Hän hyvitteli veljeään paraimpansa mukaan, antoi hänelle ruokapöydässä paraimmat palat, leipänsä pehmeimmän sisuksen ja sallattinsa sydämyksen. Sitte hän tarkasteli levottomasti veljensä vaatteita ja jalkineita, aivan kuin Landryn olisi pitänyt lähteä hyvinkin pitkälle matkalle ja ikäänkuin hän olisi kovin surkuteltavassa tilassa, huomaamatta lainkaan että hän itse oli heistä kahdesta surkuteltavampi, koskapa oli surullisempi.

VI

Koko viikko kului samaan tapaan. Sylvinet kävi joka päivä Landryta katsomassa ja Landry viipyi hänen luonaan minuutin tai pari käydessään Kaksolassa päin. Landry tyytyi kohtaloonsa yhä paremmin, mutta Sylvinet oli levoton, laskien päiviä ja tunteja kuin kuolemaan tuomittu.

Ei kukaan muu kuin Landry saanut veljeä järkiinsä. Äitikin turvautui häneen ja pyysi hänen rauhottamaan Sylvinetiä, sillä tuon lapsiraukan suru lisääntyi päivä päivältä. Leikki oli unohtunut, työtä hän teki vain käskyn pakosta ja pikku sisarensa kanssa liikkuessaan hän ei välittänyt lainkaan hänen huvittamisestaan, pitihän vain silmällä ettei tyttö kaatuisi ja loukkaantuisi. Ja niin pian kun hän pääsi vanhusten näkyvistä, juoksi hän omia teitään, piiloutuen niin taitavasti ettei kukaan voinut häntä löytää. Hän ryömi kaikkiin ojiin, kaikkiin pensaikkoihin ja kiviröykkiöihin, missä hänen oli ollut tapana leikkiä ja puhella Landryn kanssa; hän istuutui puiden juurille, joilla he olivat yhdessä istuneet; hän kastoi jalkansa kaikissa pikku puroissa, joissa he olivat loiskineet kuin ankanpoikaset; hän tuli tyytyväiseksi kun löysi muutamia puunpalasia, joita Landry oli vuoleskellut veitsellään, tai joitakuita veljensä käyttämiä linkokiviä. Sylvinet poimi ne kaikki ja kätki johonkin onttoon puuhun tai puunkuoren alle, käyden tuon tuostakin niitä katsomassa kuin mitäkin aarteita. Kulkiessaan hän aina muisteli menneitä tapauksia, etsien niistä kadonneen onnensa jälkiä. Joku toinen ei olisi niille antanut mitään arvoa, mutta Sylvinetille ne olivat kaikki kaikessa. Hän ei ajatellut tulevaisuutta, sillä hänellä ei ollut rohkeutta kuvailla mielessään kokonaista pitkää jaksoa samanlaisia päiviä kuin nämä. Hän ajatteli ainoastaan menneitä aikoja ja kidutti itseään loppumattomilla unelmillaan.

Muutamia kertoja hän oli näkevinään ja kuulevinaan kaksoisveljensä, ja hän puheli hänelle ääneen, luullen Landryn vastaavan. Taikka hän nukahti siihen paikkaansa, nähden unta veljestään, ja kun hän heräsi, niin hän itkeä tihuutteli että olikin yksin. Kyyneleensä hän antoi vapaasti vuotaa, sillä hän toivoi itsekkin että ne lopulta uuvuttaisivat ja asettaisivat hänen surunsa.

Eräänä päivänä, jolloin hän oli kulkeutunut aina Champeauxin metsänhakkuupaikalle asti, löysi hän muutaman puron luota, joka sadeaikana kulkee metsän läpi mutta joka nyt oli aivan kuivunut, pienen myllynpyörän, sellaisen, joita lapset tekevät tikuihin ja panevat juoksevaan veteen pyörimään; ja ne pyörivät väliin pitkät ajat itsekseen, kunnes toiset lapset ne rikkovat tai tulvat vievät mukanaan. Se, minkä Sylvinet nyt tapasi aivan eheänä ja entisellään, oli ollut siellä jo kolmatta kuukautta, ja kun seutu oli yksinäinen, ei kukaan ollut sitä ottanut tai vahingoittanut. Sylvinet tunsu sen heti veljensä tekeleeksi, ja sitä kyhättäessä he olivat luvanneet tulla sitä uudelleen katsomaan, mutta olivat unohtaneet koko asian ja tehneet senjälkeen monta muuta myllyä muihin paikkoihin.

Sylvinet tuli sentähden hyvin iloiseksi nähdessään myllyn jälleen, ja hän kantoi sen vähän kauemmaksi, paikkaan, josta ei puron vesi vielä ollut kuivunut, nähdäkseen sen kieppuvan ympäri ja muistellakseen miten iloinen Landry oli ollut myllyä liikkeelle pannessaan. Sinne hän sen sitte jättikin, nauttien siitä tuumasta että hän palaa ensi sunnuntaina sinne Landryn kanssa, näyttääkseen hänelle kuinka hyvin heidän myllynsä oli kestänyt, kuinka tanakka ja hyvätekoinen se oli.

Mutta hän ei voinut olla sinne menemättä jo seuraavana päivänä, jolloin näki että härät olivat tallanneet puron rannat kauttaaltaan käydessään laitumelle mennessään siellä juomassa. Hän astui hiukan eteenpäin ja näki että elukat olivat käyneet hänen myllylläänkin ja musertaneet sen niin perinpohjin, että hän löysi ainoastaan muutamia sirpaleita. Silloin hänen sydämensä kävi raskaaksi, hän kuvitteli mielessään että joku onnettomuus oli sinä päivänä kohdannut hänen veljeään ja juoksi suoraa päätä Pricheen, vakuuttuakseen ettei mitään pahaa ollut tapahtunut. Mutta kun hän oli huomannut että Landry ei pitänyt siitä, että hän tuli hänen luokseen työaikaan, koska pelkäsi isäntänsä suuttuvan että häntä häirittiin askareissaan, tyytyi hän katselemaan kaukaa kuinka veljensä puuhasi työssään, näyttäytymättä lainkaan hänelle. Poikaparkaa olisi hävettänyt tunnustaa mikä mielijohde hänet oli sinne tuonut, ja hän palasi kotiin sanaakaan sanomatta ja kenellekään huolistaan kertomatta.

Sylvinet kävi kalpeaksi, nukkui huonosti eikä syönyt juuri mitään; äitinsä oli surullinen eikä tiennyt mitä tehdä häntä lohduttaakseen. Hän koetti ottaa pojan kanssaan toripäiville, taikka lähettää hänet eläinmarkkinoille isänsä ja setiensä kanssa; mutta mikään ei häntä huvittanut, mikään ei tuottanut hänelle iloa. Isä Barbeau, pojalle mitään asiasta puhumatta, koetti jo taivuttaa isä Caillaudia ottamaan molemmat pojat palvelukseensa. Mutta ukko antoi hänelle hyvin järkevän vastauksen:

"Vaikkapa ottaisinkin molemmat pojat joksikin aikaa, niin sitä ei voisi kuitenkaan kauvan kestää, sillä missä tarvitaan vaan yksi palvelija, siellä ei kahta suotta pidetä. Vuoden lopussa täytyisi teidän kuitenkin sijoittaa toinen heistä jonnekin muuanne. Ettekö luule että jos Sylvinetinne olisi sellaisessa paikassa, jossa hänen olisi pakko tehdä työtä, niin hänellä ei olisi niin paljon aikaa tuumailuihin, vaan hän puuhaisi niinkuin toinenkin, joka on niin reippaasti kohtaloonsa alistunut. Ennemmin tai myöhemmin on niin käyvä. Te kenties ette saa hänelle paikkaa siellä, missä haluaisitte, ja jos kaksoset kerran joutuvat loitomiksi toisistaan eivätkä voi tavata useammin kuin kerran viikossa tai kuussa, niin on parasta totuttaa heitä jo ajoissa, etteivät aina ole toistensa kintereillä. Olkaa toki järkevä, vanha ystävä, älkääkä välittäkö niin paljo lapsen oikuista, lapsen, jota vaimonne ja toiset lapsenne ovat liiaksi hellineet. Pahin askel on jo otettu, ja uskokaa minua, hän kyllä tottuu kohtaloonsa, kunhan vain ette anna perään." Isä Barbeau myönsi naapurinsa olevan oikeassa ja että mitä useammin Sylvinet näki veljensä, sitä enemmän hän häntä ikävoi. Ja hän päätti hankkia hänelle jonkunlaisen paikan ensi muuttopäivästä, jotta poika, tavatessaan harvemmin veljeään, lopulta alkaisi tulla muiden kaltaiseksi ja vapautuisi tuosta sairaloisesta veljesrakkaudesta.

Mutta sitäpä tuumaa ei voinut ottaa puheeksikaan äiti Barbeaun kanssa, sillä hän puhkesi jo ensi sanasta viljaviin kyyneliin ja pelkäsi että Sylvinet vielä voisi riistää hengen itseltään. Ukko Barbeau kävi aivan ymmälle. Isänsä, isäntänsä ja äitinsäkin kehotuksesta Landry koetti puhua järkeä kaksoisveli-raukalleen. Sylvinet ei väittänyt vastaan ja lupasi mitä hyvänsä, mutta ei kyennyt voittamaan itseään. Ja hänen surussaan oli vielä jotain muutakin, josta hän ei milloinkaan puhunut, koska ei olisi mitenkään voinut sitä selittää: hänen sydämensä syvimässä syvyydessä oli herännyt kiihkeä mustasukkaisuuden tunne Landryta kohtaan. Hän oli tyytyväisempi kuin milloinkaan ennen nähdessään miten kaikki ihmiset pitivät hänen veljeään arvossa ja että hänen isäntäväkensä kohteli häntä yhtä ystävällisesti, kuin jos hän olisi ollut talon omia lapsia. Mutta vaikka tämä toiselta puolen häntä ilahuttikin, niin toiselta puolen häntä suututti ja loukkasi että Landry hänen nähdäkseen aivan liian lämpimästi vastasi tuohon uuteen ystävyYTEEN. Hän ei voinut sietää että Landry riensi täyttämään Caillaudin pienintäkin toivomusta, unohtaen isänsä, äitinsä ja veljensä ja ollen halukkaampi täyttämään velvollisuuksiaan kuin nauttimaan ystävyYdestä.

Lapsiraukka oli nyt saanut aivan uuden päähänpiston, että nimittäin hänen veljensä oli kylmä hänen tunteilleen ja että niin oli aina ollut, vaikka hän ei ollut sitä huomannut, tai että hänen kaksoisveljensä tunteet olivat viime aikoina kylmenneet, kun hän oli muualla tavannut henkilöitä, joista hän piti enemmän ja jotka häntä enemmän huvittivat.

VII

Landrylla ei ollut aavistustakaan veljensä mustasukkaisuudesta, sillä omasta puolestaan hän ei voinut tuntea kateutta ketään kohtaan. Kun Sylvinet tuli Pricheen häntä katsomaan, tahtoi Landry huvittaa veljeään ja otti hänet sentähden mukanaan katselemaan talon suuria härkiä, kauniita lehmii, muhkeita lampaita ja Caillaudin runsaita satoja, sillä Landry ihaili suuresti kaikkea sellaista, ollen huvitettu maataloustöistä ja karjanhoidosta sekä kaikesta kauniista ja hyödyllisestä, mitä maalaiselämä voi tarjota. Hän nautti nähdessään nuoren hevosen, jota hän kuletti laitumelle, puhtaana, lihavana ja kiiltävänä, eikä hän voinut sietää että pieninkään asia suoriteltiin huolimattomasti taikka että mikään Jumalan lahja, joka saattoi elää ja hedelmää kantaa, hoidettiin huonosti. Sylvinet katseli kaikkea tuota välinpitämättömästi ja ihmetteli että veljensä osotti sellaista harrastusta asioille, jotka eivät kuuluneet hänelle. Hän oli kateellinen kaiken suhteen ja sanoi Landrylle:

"Oletpa sinä noihin häränkönttyröihin ihastunut! Etkö enää lainkaan ajattele meidän nuoria härkiämme, jotka muuten ovat niin äkäisiä, mutta jotka ovat meitä molempia kohtaan niin sävyisiä ja mielummin sallivat sinun kuin isän panna itsensä liekään? Et ole edes kysynyt mitään meidän lehmästämme, joka lypsää niin hyvää maitoa ja katselee minua niin surumielisesti, kun vien sille ruokaa, ikäänkuin hän ymmärtäisi että olen yksinäni ja tahtoisi kysyä missä kaksoisveljeni on."

"Niin, onhan se hyvä eläin", sanoi Landry; "mutta katsoppas tätä! Jää tänne lypsyaikaan saakka, niin saatpa nähdä ettet ole milloinkaan nähnyt niin paljon maitoa yhtäkaaa."

"Saattaa niinkin olla", vastasi Sylvinet. "Mutta lyön vetoa ettei maito eikä kerma ole niin hyvää kuin meidän Ruskolla, sillä Kaksolan laitumet ovat paremmat kuin tämän talon."

"Mitä vielä! Luulen että isä mielelläänkin vaihtaisi saraniittynsä isä Caillaudin laajoihin laidunmaihin."

"Kaikkea!" vastasi Sylvinet olkapäitään kohauttaen. "Saraniityssä on paljoa kauniimpia puita kuin teillä missään, ja jos ruoho on hiukan harvahkoa, niin se on sitä parempaa, ja kun se korjataan latoihin, leviää siitä pitkin tietä mitä ihanin tuoksu."

Näin he väittelivät tyhjästä, sillä Landry tiesi aivan hyvin ettei ihmisestä tunnu mikään niin hyvältä kuin se, minkä hän itse omistaa, ja Sylvinet ei tarkottanut sitä eikä tätä lausueessaan ylenkatseensa Prichen olojen ja elojen suhteen; kaikki nuo tyhjät sanat merkitsivät vain, että toinen pojista oli onnellinen työtä tehdessään ja tuntiessaan voimiensa varttuvan, olipa hän missä hyvänsä, ja että toinen ei voinut ymmärtää kuinka veljensä hetkeksikään saattoi tuntea iloa ja onnea ilman häntä.

Jos Landry otti hänet mukanaan isäntänsä puutarhaan ja siellä kesken heidän puhettaan keskeytti lauseensa katkaistakseen hedelmäpuusta kuivan oksan tai nyäistäkseen ryytimaasta rikkaruohon, niin se harmitti Sylvinetiä että veljensä aina ajatteli miten hommata talon hyväksi, sensijaan että olisi, niinkuin hän, ahminut toisen vähäpätöisimmätkin sanat. Hän kuitenkin ei ilmaissut ajatuksiaan, koska häntä hävetti näyttäytyä niin helposti loukkaantuvalla, mutta jäähyväisiä sanoessa hän virkkoi usein: "No niin, nyt olet kai jo saanut minusta kylläsi tänäpäivänä; ehkä olet saanut liiaksikin, ja olet minuun ikävystynyt".

Landry ei ymmärtänyt tuollaisia moitteita. Ne saivat hänet pahalle mielelle ja hän vuorostaan moitti veljeään, joka ei voinut eikä tahtonut selittää mistä tuo kaikki johtui.

Poikaraukka oli siis mustasukkainen vähäpätöisimmällekkin esineelle, jonka suhteen Landry osotti mielenkiintoa, ja vieläkin mustasukkaisempi niille henkilöille, joille Landry oli ystävällinen. Hän ei voinut sietää että Landry oli hyvässä toveruus- ja ystävyys-suhteessa toisiin Prichen poikiin, ja kun hän näki veljensä puuhailevan pikku Solangen kanssa, hyväilevän häntä tai leikkivän hänen kerallaan, syytti hän häntä siitä, että oli kokonaan unohtanut pikku Nanette-sisarensa, joka hänen mielestään oli sata kertaa hauskempi, hienompi ja rakastettavampi kuin tuo häijy tytönletukka.

Mutta ihmiset ovat aina epätasaisia ja vääriä, kun mustasukkaisuus kalvaa heidän sydäntään, ja kun Landry tuli Kaksolaan, harmitteli Sylvinet taas että hän askaroi aivan liian paljon pikku Nanetten kanssa. Hän syytti veljeään siitä, ettei tämä välittänyt kenestäkään muusta kuin tuosta tyttösestä ja että hänen oli ikävä veljensä kanssa.

Sylvinet muuttui lopulta niin vaativaiseksi ja hänen mielialansa niin synkäksi, että Landry alkoi siitä suorastaan kärsiä eikä välittänyt vaikkeivät he tavanneetkaan kovin useasti toisiaan. Häntä alkoi väsyttää nuo alituiset nuhteet siitä, että hän oli kohtaloonsa tyytyväinen, jopa näytti siltä kuin Sylvinet olisi ollut vähemmän onneton, jos olisi voinut tehdä veljensäkin yhtä onnettomaksi kuin itse oli. Landry käsitti selvästi ja tahtoi saada veljensäkin oivaltamaan, että liiallinen ystävyys voi toisinaan olla onnettomuudeksi. Mutta Sylvinet ei ottanut hänen puhettaan kuuleviin korviinsaakaan, jopa väitti että veljensä puhui sydämettömästi. Hän oli ajoittain varsin epäystävällinen veljeään kohtaan eikä mennyt toisinaan moneen viikkoon Pricheen; mieli kyllä paloi, mutta hän piti kunnia-asianaan pysyä kotona.

Kun näin sana seurasi sanaa ja ikävyys ikävyyttä, kehittyi asia lopulta niin pitkälle, että Sylvinet-raukka, joka aina pahastui Landryn ystävällisistä ja viisaista kehotuksista, katkeroitui ja sydämistyi niin, että hän väliin kuvitteli vihaavansa noin suuren rakkauden esinettä. Eräänä sunnuntaina hän läksi kotoa pois, jottei tarvitseisi viettää päivää yhdessä veljensä kanssa, joka kaikesta huolimatta kävi joka pyhä kotona.

Tuollainen lapsekas ilkeys harmitti suuresti Landryta. Hän rakasti huvia ja liikettä, sillä hän varttui päivä päivältä yhä vahvemmaksi ja notkeammaksi. Kaikissa leikeissä hän jo oli ensimmäinen sekä ketteryytensä että tarkan silmänsä vuoksi. Siksi hänelle olikin pieni uhraus jättää veljensä tähden Prichen iloiset pojat, ollakseen joka sunnuntai Kaksolassa, jossa hänen ei milloinkaan onnistunut saada veljeään kylän torille leikkimään tai kävelemään. Sylvinet, joka oli veljeään paljoa lapsellisempi sekä ruumiinsa kehitykseltä että mieleltään ja joka ei ajatellut muuta kuin tuota ainaista asiaa, mitenkä voisi rakastaa veljeään yli kaiken ja saada häneltä vastarakkautta, tahtoi että he menisivät yhdessä *heidän* paikoilleen, niinkuin hän niitä nimitti, katsomaan kaikellaisia lymypaikkoja ja pensastoja, joissa he olivat ennen leikkineet, laatien pieniä pajukärryjä tai myllyjä tai ansoja pikkulinnuille, taikka huoneita pikkukivistä ja nenäliinan suuruisia peltotilkkuja, jommoisia lapset tekevät jäljitellen pienoiskoossa vanhempien puuhia: kyntöä, kylvöä, äestämistä, niittämistä ja korjaamista ja suorittaen tunnissa kaikki vuoden kuluessa esiintyvät maanviljelystyöt.

Tuollaiset huvitukset eivät enää olleet Landryn mieleen; hän jo nykyään itse suoritti sellaisia toimia aikaihminen tavoin tai oli ainakin niissä mukana, ja hän tahtoi mieluummin ajaa suurta heinäkuormaa, jonka eteen oli valjastettu kuusi härkää, kuin valjastaa koiransa pienten pajurattaiden eteen. Häntä olisi huvittanut painiminen Prichen suurten, vahvojen poikien kanssa ja keilan heittäminen, sillä hän oli varttunut oikein taitavaksi suuren kuulan heittäjäksi ja kaatoi koko pataljoonan kolmenkymmenen askeleen päästä. Ja jospa Sylvinet joskus suostuikin tulemaan mukaan, ei hän leikkinyt lainkaan, vaan istuutui johonkin nurkkaan mitään puhumatta, lopen ikävystyneenä ja pahoillaan, jos leikki näytti Landryta liiaksi huvittavan.

Landry oli sen lisäksi oppinut Prichessä tanssimaankin, ja vaikka hänen karkeloimishalunsa oli herännyt niin myöhään – Sylvinet kun ei koskaan ollut siitä välittänyt – liikkui hän kuitenkin jo tanssissa yhtä notkeasti kuin ne, jotka oppivat tanssimaan melkein yhtä rintaa kävelemään oppiessaan. Häntä pidettiin Prichessä hyvänä burreen tanssijana, ja vaikka häntä ei vielä huvittanut tuo joka tanssin jälkeen tavallinen tyttöjen suuteleminen, niin hän sentään mielellään teki sitäkin, koska se näytti niin miesmäiseltä, jopa olisi toivonut että tytöt olisivat tehneet vähän vastarintaakin, kuten aikamiehille. Mutta sitä ne eivät vielä tehneet, päinvastoin vanhemmat tytöt kiersivät nauraen kätensä hänen kaulaansa, ja se häntä hiukan harmitti.

Sylvinet oli erään kerran nähnyt hänen tanssivan ja suuttui siitä aivan silmittömästi. Hän raivostui nähdessään Landryn suutelevan muuatta Caillaudin tyttärtä, niin että hän itki mustasukkaisuudesta ja piti semmoista tekoa kokonaan sopimattomana ja synnillisenä.

Joka kerta kun siis Landry ystävyystään veljeään kohtaan uhrasi oman huvinsa, oli hänellä varsin ikävä sunnuntaipäivä, mutta hän ei kuitenkaan jäänyt koskaan tulematta, sillä hän arveli että Sylvinet oli hänelle siitä kiitollinen, eikä hän välittänyt vähästä ikävästä, kunhan vaan voi tuottaa veljelleen iloa.

Kun nyt Landry näki että veljensä, joka oli ollut hänelle epäystävällinen kaiken viikkoa, oli livistänyt tiehensä, välttääkseen sovintoa hänen kanssaan, niin hän vuorostaan suuttui ja itki katkerasti vetäytyen piiloon, sillä häntä hävetti näyttää suruaan vanhemmilleen ja hän pelkäsi siten vain enentävänsä heidän huoliaan.

Landrylla, jos kellään, olisi kuitenkin ollut syytä mustasukkaisuuteen. Sylvinet oli äidin lemmikki ja jopa isä Barbeaukin, vaikka salaa pitikin enemmän Landrysta, osotti Sylvinetille paljoa suurempaa myöntöväisyyttä ja anteeksiantavaisuutta. Poikaraukkaa, joka oli sekä hennompi että heikommalla järjellä varustettu, oli kuitenkin enin hemmoteltu ja koetettu välttää tuottamasta hänelle ikävyyskiä. Hänellä oli paras osa, sillä hän sai olla omassa kodissaan, jotavastoin kaksoisveljen osaksi oli tullut ero ja palvelushuolet.

Ensi kertaa selvitti Landry nyt noita asioita itselleen ja tuli siihen johtopäätökseen, että hänen veljensä oli menetellyt kovin väärin häntä kohtaan. Tähän saakka oli hänen hyvä sydämensä estänyt häntä veljeään paheksusta, ja sensijaan että olisi häntä syyttänyt, oli hän mieluummin moittinut itseään liiallisesta elonhehkeydestä ja liiallisesta työ- ja huvihalusta sekä siitä, ettei voinut puhua yhtä kauniisti eikä olla yhtä hieno ja huomaavainen kuin veljensä. Mutta tällä kertaa hän ei voinut havaita rikkoneensa vähääkään heidän keskinäistä ystävyystään vastaan. Sillä voidakseen viettää tämän päivän kotonaan, oli Landry kieltäytynyt hauskaasta kravustusretkestä, josta Prichen pojat olivat puhuneet koko viikon ja vakuuttaneet siitä tulevan oikein repäsevän hauskaa, jos Landry tulisi mukaan. Hän oli siis tehnyt suuren kieltäymyksen, ja se on hyvin paljon siinä iässä. Itkettyään pitkän ajan hän vihdoinkin herkesi ja rupesi kuuntelemaan: oli joku toinenkin, joka itki aivan lähellä ja puheli itseksensä ääneen, niinkuin maalaisnaisilla on tapana, kun heillä on suuri suru. Landry huomasi heti että itkijä oli hänen äitinsä, ja kiirehti hänen luokseen.

"Oi", nyhkytti äiti, "millaista surua se poika minulle tuottaakaan!
Se aivan varmaan vie minut lopulta hautaan."

"Minäkö se olen, joka teille surua tuotan, äiti?" huudahti Landry heittäytyen hänen kaulaansa. "Jos se olen minä, niin rangaiskaa minua, älkääkä itkekö enää. En tiedä mitenkä lienen mieltänne pahottanut, mutta pyydän joka tapauksessa anteeksi."

Silloin käsitti äiti, ettei Landry ollutkaan niin sydämetön kuin hän usein oli luullut. Hän suuteli poikaa kiihkeästi, ja tietämättä oikein mitä puhuikaan, sillä hän oli niin onneton, vastasi hän että se oli Sylvinet eikä hän, jota hän moitti, että hän oli toisinaan ajatellut Landrysta väärin ja pyysi sitä anteeksi, mutta että Sylvinet käyttäytyi kuin mielipuoli ja että hän oli niin levoton tuon pojan puolesta, hän kun oli mennyt tiehensä jo ennen päivännousua suupalaakaan syömättä. Aurinko oli nyt jo laskemaisillaan, mutta Sylvinetiä vaan ei kuulunut. Päivällisaikaan oli hänen nähty kulkevan joelle päin ja äiti Barbeau pelkäsi pojan heittäytyneen sinne, tehdäkseen itsestään lopun.

VIII

Ajatus, että Sylvinet ehkä oli tahtonut surmata itsensä, tarttui äidistä Landryyn yhtä luonnollisesti kuin kärpänen takertuu hämähäkin verkkoon, ja hän lähti nopeasti veljeään etsimään. Hän oli hyvin surullinen kuleksiessaan ympäri ja ajatteli itsekseen: Ehkä äitini oli oikeassa, kun takaa-aikoina moitti minua kovasydämiseksi. Mutta tällä kertaa lienee Sylvinet aivan sairas, kun voi saattaa äitiraukallemme ja minulle näin suurta surua.

Landry juoksi joka taholle löytämättä jälkeäkään veljestään, huuteli häntä vastausta saamatta ja kyseli kaikilta ihmisiltä kenenkään voimatta antaa hänestä tietoja. Vihdoin hän joutui saraniityn luo, sen oikealle puolelle, ja meni niittyyn sisään, kun muisteli siellä olevan erään paikan, josta Sylvinet erikseen piti. Se oli suuri onkalo, jonka myrsky oli muodostanut maaperään kaatamalla juurineen muutamia leppiä, jotka nyt makasivat pitkällään joen yli, juuret ilmassa. Isä Barbeau ei ollut tahtonut niitä poistaa, koska ne noin maatessaan pidättivät juurillaan maata vierimästä, mikä oli hyvinkin tärkeätä, sillä tulva vahingoitti joka talvi suuresti hänen niittyään, sortaen aina joka vuosi siitä jonkun osan.

Landry lähestyi "luolaa", niinkuin veljesten oli ollut tapana tätä paikkaa nimittää. Hän ei malttanut mennä sinne niitä pieniä portaita myöten, jotka he itse olivat tehneet latomalla kivien ja puunjuurien päälle turpeita. Hän hyppäsi suoraan luolan keskelle, sillä sen edessä, pitkin joen rantaan, kasvoi niin korkeita pensaita ja kaislaa, ettei hän sieltäpäin olisi ylettynyt näkemään veljeään, vaikka tämä olisi siellä ollutkin.

Landry astui luolaan suuresti liikutettuna, sillä hänen mielessään väikkyi yhä että Sylvinet tahtoi lopettaa päivänsä. Hän tutki tarkoin lehdistön ja ruohikon huutaen veljeään nimeltä ja viheltäen hänen koiraansa, joka epäilemättä oli hänen kanssaan, koskei sitä oltu nähty koko päivään, yhtä vähän kuin sen nuorta herraakaan.

Mutta miten paljon Landry haki ja kuuntelikin, veljeään hän vaan ei löytänyt. Ja kun hän oli perinpohjainen ja älykäs poika, niin hän tutki äyräätkin, nähdäkseen löytyisikö jotain jälkeä hävinneestä. Se oli ikävä ja vaikea tehtävä. Koko oikeanpuolinen ranta oli ruohojen peitossa ja luolan hietikkopohjalla kasvoi saraheinää ja kukonkuusia niin tiheään, ettei voinut jalan jälkeä erottaa. Vihdoin Landry kuitenkin uutteran etsinnän jälkeen löysi koiranjäljen ja lopulta erään paikan, jossa ruoho oli painunut, ikäänkuin Finot taikka joku toinen sensuuruinen koira olisi siellä maannut.

Se antoi hänelle ajattelemisen aihetta ja kehotti häntä vielä kerran tutkimaan joen rantaan. Siellä hän oli löytävinään aivan vastasyntyneen uurren, jommainen voi syntyä kun ihmisen jalka luisuu rinnettä alas, ja vaikka asia ei suinkaan ollut selvä, sillä uurto olisi yhtähyvin voinut olla jonkun suuren vesirotan työtä, jommoisia aina liikkuu tuollaisissa paikoissa, tuli hän kuitenkin niin tuskiinsa, että jalkansa tuskin enää kannattivat, ja hän heittäytyi polvilleen, uskoakseen asian Jumalan haltuun.

Landry jäi hetkiseksi paikoilleen; hänellä ei ollut voimaa eikä rohkeutta mennä kenellekään kertomaan suurta tuskaansa ja hän katseli kyynelsilmin jokea, ikäänkuin olisi tahtonut vaatia sitä tilille siitä, mitä se oli tehnyt hänen veljelleen.

Joki virtasi sillaikaa tyynesti eteenpäin, poristen veteen riippuvia oksia vasten ja solisten hiljaisesti salaviihkaista pilkkanaurua muistuttavalla äänellä.

Landry-raukka oli niin synkkien aavistustensa vallassa, että hän oli aivan kuin järkensä menettämäisillään ja onnettomuuden mahdollisuus näytti hänestä niin hirvittävältä, että hän joutui aivan epätoivoon Jumalan avusta.

"Tuo ilkeä joki ei virka sanaakaan", ajatteli hän itsekseen; "se antaa minun itkeä vaikka vuoden, luovuttamatta takaisin veljeäni; sitäpaitsi se on tällä kohdalla syvin ja pohjaan on kertynyt niin paljon puunjuuria siitä lähtien, kun se on alkanut niitynreunoja kaivertaa, ettei se, joka sinne putoaa, pääse milloinkaan ylös. Oi Jumalani, onkohan minun kaksoisveli-raukkani tuolla pohjassa, ehkä parin

askeleen päässä minusta, enkä minä voi häntä nähdä enkä löytää risujen ja kaislojen keskeltä, vaikkapa koettaisinkin tunkeutua sinne alas!"

Sitte hän purskahti itkuun ja rupesi veljeään soimaamaan, hän ei ollut vielä milloinkaan tuntenut niin suurta surua.

Vihdoin juolahti Landryn mieleen mennä kysymään neuvoa eräältä vanhalta leskeltä, jota sanottiin Fadetin muoriksi ja joka asui saraniityn toisessa päässä, aivan joen yli asetetulle portaalle johtavan tien varrella. Tämän naisen, jolla ei ollut muuta kuin pieni mökkinsä ja puutarhansa, ei kuitenkaan tarvinnut milloinkaan kerjätä, sillä hän taisi lääkitä monenlaisia tauteja ja hänen luokseen tultiin kaikilta tahoilta neuvoa kysymään. Hän tunsu salaisia keinoja parantaa haavoja, venähtämisiiä ja kaikellaisia ulkonaisia vammoja. Sen ohessa hän kyllä uskotteli ihmisille vähän enempääkin taidostaan, parantaen semmoisistakin vammoista, joita ei asianomaisella koskaan ollutkaan, niinkuin lennosta ja mahakohjusta; mutta minä puolestani en ole milloinkaan oikein uskonut noita juttuja, yhtävähän kuin uskon sitäkään tarinaa, että hän voi siirtää hyvän lehmän maidon huonoon, vaikka eläin olisi ollut kuinka vanha ja laiha.

Mutta mitä tulee niihin hyviin lääkkeisiin, joita hän tunsu ja käytti vilustumisessa, tai niihin oivallisiin voiteisiin, joita hän valmisti kaikellaisiin haavoihin, tai niihin rohtoihin, joita hän keitti kuumeen poistamiseksi, niin on varmaa että hän ansaitsi rahansa rehellisesti ja että hän on parantanut monta sairasta, jotka lääkärin lääkkeillä olisivat saaneet muutta mutkitta kuolla. Niin hän ainakin itse vakuutti, ja ne, joita hän oli auttanut, uskoivat mieluummin hänen sanojaan kuin kääntyivät lääkärin puoleen.

Kun maalla ei kukaan voi käydä taitoniekasta osaamatta samalla jonkun verran yliluonnollisiakin asioita, niin oli monta, jotka uskoivat että Fadetin muori osasi enemmänkin kuin mitä tahtoi ilmaista; väitettiin että hän tiesi ilmottaa kadonneista tavaroista, jopa kadonneista henkilöistä, sanalla sanoen: sentähden että hän oli kyllin viisas ja ymmärtäväinen auttaakseen pulasta luonnollisissa asioissa, otaksuttiin hänen voivan suorittaa yliluonnollisiakin tehtäviä.

Lapset kuuntelevat aina mielellään kaikellaisia juttuja, ja Landry oli kuullut Prichessä, jossa kansa, kuten tunnettu, on paljoa taikauskaisempaa ja yksinkertaisempaa kuin Cossen kylän asukkaat, kerrottavan että Fadetin muori eräitten siemenien avulla saattoi löytää hukkauneen ruumiin. Eukko heitti, muutamia taikasanoja mumisten, siemenet veteen, ja ne uivat veden pinnalla virtaa myöten kunnes pysähtyivät siihen paikkaan, missä kuolleen ruumis oli. On monta, jotka luulevat että ehtoollisleivällä on sama ominaisuus. Mutta Landrylla ei ollut mitään sellaista, Fadetin muori asui aivan niityn kupeella ja hätä ei keinoja punnitse.

Hän siis juoksi Fadetin muorin asunnolle ja kertoi hänelle hätänsä, pyytäen eukon tulemaan kanssaan luolan luo ja koettamaan salaisilla taidoillaan hankkia hänelle veljensä takaisin joko elävänä tai kuolleenä.

Mutta Fadetin muori, joka ei pitänyt siitä että hänet syrjäytettiin, eikä halunnut käyttää taitojaan ilmaiseksi, teki hänestä vain pilaa ja käski hänen lähtemään tiehensä, sillä hän oli nyreillään siitä, että Kaksolassa oli aikoinaan käytetty Sagette-muoria eikä häntä, kun oli kättilöä tarvittu.

Landry, joka oli luonteeltaan ylpeä, olisi ehkä jossakin toisessa tilaisuudessa suuttunut, mutta nyt hän oli niin suunniltaan, ettei sanonut sanaakaan, vaan kääntyi takaisin luolaan päättäen mennä veteen, vaikkei osannutkaan sukeltaa eikä edes uida. Mutta siinä astellessaan pää kumarassa ja katse maahan luotuna, hän tunsu jonkun lyövän olkapäähensä ja näki kääntyessään edessään Fadetin muorin tyttärentyttären, jota sanottiin pikku Fadetteksi, osaksi sentähden että se oli hänen sukunimensä ja osaksi koska hänenkin luultiin osaavan taikatemppuja. *Fadet* eli *farfadet*, josta toisin paikoin käytetään *follet* nimeä, on kuten tunnettu hyvännahkainen, hiukan vallaton tonttu. *Fades* nimeä käytetään myöskin haltijattarista, mutta niitä ei juuri enää meidän tienoillamme uskota. Mutta tytön nähdessään tuli Landry ehdottomasti ajatelleeksi pientä haltijatarta tai naispuolista tonttua, sillä tyttö oli siinä määrässä pieni, laiha, huonosti kammattu ja rohkea. Hän oli hyvin puhelias ja vallaton, vilkas kuin perhonen, utelias kuin punatulkku ja musta kuin sirkka.

Verratessa pientä Fadettea sirkkaan, käy samalla selväksi ettei hän ollut mikään kaunotar, sillä tämä niittyjen ja ketojen pieni sirkuttajarakka on kaikkea muuta kuin kaunis. Jos kuitenkin muistatte lapsena leikkineenne sen kanssa, pitäneenne sitä vankina puukengässänne, ärsyttäneenne sitä ja saattaneenne sen kitisemään, niin tiedätte kokemuksesta etteivät sen pienet kasvot suinkaan ole tuhmannäköiset. Cossen lapset, jotka eivät ole tuhempia kuin muutkaan ja jotka yhtähyvin kuin muutkin lapset huomaavat yhdenkaltaisuuksia ja tekevät vertauksia, kutsuivat sentähden pikku Fadettea Sirkaksi, kun tahtoivat tehdä hänelle kiusaa, jopa toisinaan käyttivät sitä hyväilynimenäkin, sillä vaikka he hieman pelkäsivät hänen terävää kieltään, eivät he kuitenkaan tunteneet häntä kohtaan vastenmielisyyttä, sillä hän kertoi heille koko joukon satuja ja opetti heille aina uusia leikkejä, joita hänen sukkela päänsä keksi.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.